

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Факультет туризму та міжнародних комунікацій

Кафедра туризму

Н.В. Мельник, С.М. Іваниця

**ТУРИСТИЧНІ І РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ
УКРАЇНИ ТА ЗАКАРПАТТЯ**

Методичні рекомендації для виконання практичних робіт
(для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм»)

Ужгород – 2021

Методичні рекомендації для виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Туристичні і рекреаційні ресурси України та Закарпаття» для здобувачів вищої освіти за спеціальності 242 «Туризм» / Укладачі: Н.В. Мельник, С.М. Іваниця, Ужгород : УжНУ. 2021. 96 с.

Рецензенти:

Мельник А.В., кандидат географічних наук, старший науковий співробітник, доцент туризму Інституту природничих наук і туризму Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Дуб М.М., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, старший викладач кафедри наук про здоров'я ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

*Схвалено на засіданні кафедри туризму
факультету туризму та міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № від 06.05.2021р.)*

*Рекомендовано до друку методичною комісією
факультету туризму та міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № від 07.05.2021 р.)*

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Опис освітнього компоненту.....	8
Анотований перелік питань до освітнього компоненту.....	9
Структура освітнього компоненту	12
Тематика практичних занять.....	13
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.....	25
Перелік обов'язкової рекреаційно-географічної номенклатури.....	28
Вимоги до оформлення контурної карти.....	32
Орієнтовний перелік тестових завдань.....	33
Орієнтовний перелік питань для контролю знань.....	74
Список рекомендованої літератури.....	83
Типові плани рекреаційно-географічних характеристик.....	90
Нотатки.....	95

ПЕРЕДМОВА

Рекреація і туризм перетворились сьогодні на найбільш прибуткові галузі світової економіки і розвиваються випереджальними темпами. Особливо стрімко туризм розвивається на територіях, які володіють значним туристично-рекреаційним потенціалом.

Даний освітній компонент є одним з професійно-орієнтованих у програмі підготовки фахівців з туризму. Він займає провідне місце в циклі дисциплін фундаментальної підготовки. Актуальність вивчення освітнього компонента продиктована необхідністю і пріоритетністю розвитку внутрішнього і в'їзного туризму в Україні. Тому ознайомлення з туристично-рекреаційним потенціалом України в цілому на Закарпатській області зокрема, його складовими, географією розміщення, сучасним і перспективним рівнем використання, є важливою складовою підготовки фахівців і відповідає сучасним запитам і тенденціям розвитку галузі.

Особлива увага при вивченні освітнього компонента приділяється питанню туристично-рекреаційного потенціалу Закарпатської області. Адже Закарпаття має стійкий імідж одного з найпривабливіших і найпрестижніших туристичних регіонів держави, що є передумовою успішного розвитку майже усіх видів туризму.

Мета освітнього компоненту – формування теоретичних основ туристичного ресурсознавства, теоретичних знань з наявних туристичних ресурсів України в цілому та окремих її регіонів і визначення можливостей їх використання в туризмі; вивчення різноманітних складових туристичних ресурсів України для створення конкурентоспроможного національного турпродукту; формування у студентів фахового світогляду, базового рівня знань стосовно геопросторових аспектів організації, розвитку і функціонування національного туристично-рекреаційного комплексу на базі ринкових механізмів, в контексті модернізації у відповідності до глобальних процесів, проблем та необхідності входження України в світову індустрію туризму.

Завдання освітнього компоненту полягає у:

- вивченні теоретичних основ освітнього компоненту, його понятійно-термінологічного апарату;
- пізнанні закономірностей розміщення, особливості структури, потенційні запаси та сучасний рівень використання різноманітних видів рекреаційних та туристичних ресурсів;
- функціонування і розвитку територіально-рекреаційних систем;
- аналізі умов та чинників формування туристичних ареалів України;
- характеристиці окремих туристичних регіонів України;
- виявленні основних проблем та перспектив розвитку туристичної індустрії;
- вивченні існуючих схем туристично-рекреаційного районування України;
- визначенні величини туристично-рекреаційного потенціалу рекреаційних районів України;
- окресленні перспективних напрямів розвитку туристично-рекреаційного комплексу України;
- підвищити у здобувачів мотивацію вивчати свій рідний край та бажання до саморозвитку та самовдосконалення.

Передумовами вивчення освітнього компоненту **«Туристичні і рекреаційні ресурси України та Закарпаття»** є опанування таких освітніх компонентів освітньої програми: Історія та культура України та Рекреаційна географія.

Відповідно до освітньої програми, вивчення освітнього компонента сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) інтегральна компетентність – здатність комплексно розв’язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2) загальні компетентності:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

3) спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

СК7. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

СК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

СК18. Здатність до організації нових форм рекреаційної діяльності, орієнтованої на пізнання природи, мінімізацію шкоди довкіллю та підтримку етнокультури.

СК19. Здатність організовувати та здійснювати туристичну діяльність на природоохоронних територіях.

СК21. Розробляти рекомендації для державних органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері контролю за туристичною діяльністю.

СК22. Розробляти, обґрунтовувати та впроваджувати стратегію зовнішньоекономічної діяльності підприємств туристичної галузі.

Відповідно до освітньої програми «Туризм», вивчення освітнього компонента повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	ПР01
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	ПР02
Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.	ПР04
Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	ПР05

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування освітнього компонента «Туристичні і рекреаційні ресурси України та Закарпаття»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства в Україні, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів, які відвідують Україну та інші держави.	ПР01
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії дисципліни «Туристичні і рекреаційні ресурси України та Закарпаття», організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	ПР02
Вміти пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору України та Закарпатської області зокрема.	ПР04
Вміти визначати регіональні особливості держави щодо розвитку окремих видів туризму та рекреації	ПР04
Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал України та Закарпаття.	ПР05

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	5
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 44 самостійної роботи здобувача – 46	6	9
	Лекції:	
	24	12
	Практичні (семінарські):	
	20	-
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

АНОТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Модуль 1. Туристичні і рекреаційні ресурси України

Тема 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Туристичне краєзнавство України: об'єкт і предмет вивчення, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни. Завдання і структура курсу, його значення. Місце дисципліни в системі наук фізико-географічного та соціально-географічного циклу.

Функції туристичного краєзнавства. Джерела туристичного краєзнавства. Форми та види організації краєзнавчого руху. Історія виникнення і розвитку туристичного краєзнавства в Україні. Туристичне краєзнавство як науковий напрям, що вивчає рекреаційні ресурси території через призму їх використання у туристичній сфері.

Тема 2. Класифікація туристичних ресурсів

Теоретичні передумови оцінки природно-ресурсної бази рекреації. Суть та зміст понять «рекреаційні ресурси», «туристичні ресурси» та «рекреаційні умови», різні наукові підходи до визначення туристичних і рекреаційних ресурсів. Класифікація туристичних ресурсів. Рекреаційно-туристичний потенціал.

Тема 3. Географічне положення як туристичний ресурс. Кліматичні ресурси України

Географічне положення держави, загальні відомості. Кліматичні ресурси та кліматичні умови України. Районування території держави щодо придатності для різних видів рекреаційних занять.

Тема 4. Рельєф як туристичний ресурс. Спелеологічні ресурси. Водні туристичні ресурси

Орографічні ресурси України. Характеристика основних форм рельєфу та оцінка його придатності для різних видів туризму. Використання карстових печер для спелеотуризму. Печери України як пам'ятки природи. Використання печер в рекреаційних цілях.

Поняття водних ресурсів. Морські аквальні комплекси. Річки, озера, водосховища, канали, їх територіальне поширення. Болотний фонд України. Водно-болотні угіддя в рекреаційній діяльності: сучасний стан та перспективи використання в туризмі.

Тема 5. Бальнеологічні ресурси України

Територіальні та функціональні аспекти бальнеологічних ресурсів як складової природно-географічного туристичного потенціалу України. Регіональні відмінності. Природні умови формування бальнеологічних ресурсів України. Історія бальнеології.

Види бальнеологічних ресурсів. Лікувальні мінеральні води. Класифікація мінеральних вод. Географія родовищ основних бальнеологічних груп мінеральних вод.

Мінеральні грязі (пелоїди), типи мінеральних грязей. Особливості територіального поширення та використання в рекреаційному господарстві країни.

Тема 6. Туристичні ресурси природно-заповідного фонду України

Історія заповідної справи в Україні. Поняття про державний природно-заповідний фонд. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду, щільність природоохоронних об'єктів. Характеристика об'єктів ПЗФ України. Біотичні ресурси. Лісові ресурси. Поняття «Червона книга України» та «Зелена книга України».

Тема 7. Історико-культурні ресурси України

Суть та складові поняття «історико-культурні туристичні ресурси». Особливості використання та охорони історико-культурних рекреаційних ресурсів. Законодавство України про охорону культурної спадщини.

Оборонні архітектурні споруди: замкові комплекси, фортеці, укріплення, монастирі. Сучасний стан їх використання у туризмі.

Сакральна архітектура України. Археологічні пам'ятки. Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.

Історико-географічні регіони України. Етнічні ресурси. Подієві ресурси. Біосоціальні ресурси. Трансресурсні об'єкти (гомогенні туристичні ресурси, парарекреаційні (латентні) ресурси). Поняття «суперточка-тур».

Об'єкти ЮНЕСКО в Україні. Об'єкти-кандидати на внесення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Тема 8. Соціально-економічні (інфраструктурні туристичні ресурси)

Туристичні підприємства та їх класифікація. Заклади розміщення туристів: наявний фонд, територіальне поширення. Санаторно-курортне господарство України. Заклади харчування. Транспортна інфраструктура.

Тема 9. Рекреаційні райони України

Теоретичні основи рекреаційного районування. Таксономічні одиниці туристично-рекреаційного районування. Підходи до туристично-рекреаційного районування України. Туристично-рекреаційна характеристика рекреаційних районів України. Південний рекреаційний район. Карпатський рекреаційний район. Полісько-Подільський, Дніпровсько-Донецький, Харківський рекреаційні райони.

Туристично-рекреаційний потенціал кожного з туристично-рекреаційних регіонів України, сучасний рівень його використання.

Методика визначення ресурсно-рекреаційного рейтингу території. Ресурсно-рекреаційна паспортизація регіонів України та перспективи розвитку регіональної рекреації і туризму.

Модуль 2. Туристично-рекреаційний потенціал Закарпаття

Тема 10. Природно-рекреаційні ресурси Закарпаття як складова туристично-рекреаційного потенціалу

Географічне положення області як рекреаційний ресурс. Характеристика кліматичних умов та ресурсів Закарпаття. Орографічні ресурси. Використання ресурсів рельєфу для цілей рекреації. Бальнеологічні ресурси. Види бальнеологічних ресурсів області, їх територіальне поширення. Водні рекреаційні ресурси. Значення лісових ресурсів області в системі природних рекреаційних ресурсів. Природно-заповідний фонд території. Характеристика найважливіших об'єктів ПЗФ.

Тема 11. Історико-культурні ресурси Закарпаття

Пам'ятки історії, культури та архітектури у туристично-рекреаційній сфері області: сучасний стан використання, проблеми і перспективи. Фортифікаційні споруди регіону (замки, фортеці), палацові комплекси, архітектурна та археологічна спадщина регіону. Духовна (нематеріальна) історико-культурна спадщина Закарпаття. Етнографічні регіони області. Біосоціальні ресурси.

Територіальне розміщення історико-культурних туристичних ресурсів регіону. Особливості використання та охорони історико-культурних рекреаційних ресурсів в області.

Тема 12. Туристичне районування області

Підходи до туристично-рекреаційного районування Закарпаття. Ресурсно-рекреаційний рейтинг туристичних районів області. Туристична привабливість регіону та окремих його районів.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма				заочна форма		
	всього	у тому числі			у тому числі		
		лекції	практичні (семінарські)	самостійна робота	всього	лекції	самостійна робота
Модуль 1. Туристичні і рекреаційні ресурси України							
Тема 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни	4	2		2	4	2	2
Тема 2. Класифікація туристичних ресурсів	6	2	2	2	6	2	4
Тема 3. Географічне положення як туристичний ресурс. Кліматичні ресурси України	6	2		4	6		6
Тема 4. Рельєф як туристичний ресурс. Спелеологічні ресурси. Водні туристичні ресурси	6	2	2	2	6		6
Тема 5. Бальнеологічні ресурси України	8	2	2	4	8	2	6
Тема 6. Туристичні ресурси природно-заповідного фонду України	8	2	2	4	8		8
Тема 7. Історико-культурні ресурси України	8	2	2	4	8		8
Тема 8. Соціально-економічні (інфраструктурні) туристичні ресурси	6	2		4	6		6
Тема 9. Туристично-рекреаційні райони України	6	2	2	2	6	2	4
Разом за модуль 1	58	18	12	22	58	8	50
Модуль 2. Туристично-рекреаційний потенціал Закарпаття							
Тема 10. Природно-рекреаційні ресурси Закарпаття як складова туристично-рекреаційного потенціалу	12	2	4	6	12	2	10
Тема 11. Історико-культурні ресурси Закарпаття	12	2	4	6	12	2	10
Тема 12. Туристичне районування області	8	2		6	8		8
Разом за модуль 2	32	6	8	18	32		28
Разом за семестр	90	24	20	40	90	4	78

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема. Класифікація туристичних ресурсів (2 год.)

Питання для співбесіди

1. Суть та зміст понять «рекреаційні ресурси», «туристичні ресурси» та «рекреаційні умови», різні наукові підходи до визначення туристичних і рекреаційних ресурсів.
2. У чому різниця між умовами рекреації та рекреаційними ресурсами?
3. Класифікація туристичних ресурсів.
4. Рекреаційно-туристичний потенціал.
5. Методи оцінки природно-ресурсної бази рекреації.
6. Кадастр туристичних ресурсів. Види кадастрів.
7. Ресурсно-рекреаційна паспортизація туристичних територій.

Завдання 1. Розглянути і вписати різні дефініції поняття «туристично-рекреаційний потенціал» у науковій спеціалізованій літературі (мінімум за 5 різними авторами).

Завдання 2. Дати історико-культурну характеристику території (за Ю.Д. Дмитревським) одного з міст України (за відповідним варіантом).

Завдання 3. Визначити загальну щільність пам'яток історії та культури на 100 км² площі, а також окремо щільність пам'яток загальнонаціонального, міжнародного та місцевого значення однієї з областей України (відповідно до варіанту) (за В. Мацолою). Порівняйте отримані показники із середнім показником по Україні та максимальним показником по Україні (Львівської області).

Примітка. За базову основу приймаються показники в Україні, де щільність всіх фіксованих пам'яток складає 7,9 одиниць на 100 км², пам'яток загальнонаціонального значення – 0,7 і відповідно по Львівській області – 18 одиниць на 100 км² і 1,8 одиниць на 100 км².

Практичне заняття №2

Тема. Природно-рекреаційні ресурси України (2 год.)

Питання для співбесіди

1. Орографічні ресурси України. Характеристика основних форм рельєфу та оцінка його придатності для різних видів туризму.
2. Печери України як пам'ятки природи. Використання печер в рекреаційних цілях.
3. Поняття водних ресурси України.
4. Морські аквальні комплекси.
5. Річки, озера, водосховища, канали та їх територіальне поширення.
6. Болотний фонд України. Водно-болотні угіддя в рекреаційній діяльності: сучасний стан та перспективи використання в туризмі.
7. Районування території України на кліматичні області з різним ступенем придатності для використання в цілях туризму. Дати коротку характеристику кліматичним умовам і ресурсам кожної з них.

Завдання 1. Охарактеризуйте розподіл температур по регіонах України. Проаналізуйте, які регіони мають кращі природно-кліматичні умови для кліматотерапії, геліотерапії і таласотерапії. Розглянути територіальне поширення кліматичних курортів України. Визначити при цьому їхній профіль лікування.

Завдання 2. Створити презентацію на тему: «Спелеологічні ресурси однієї з областей України» (на вибір).

Завдання 3. З'ясуйте суть поняття «теренкур». Запропонуйте теренкури для різних вікових груп (діти, люди середнього та похилого віку) в межах території Закарпатської області. При цьому врахуйте оцінку рельєфу для лікувально-оздоровчого туризму.

Завдання 4. Використовуючи довідкову літературу, скласти таблицю оптимальних характеристик параметрів водних акваторій для їх рекреаційного використання (купання, підводне плавання, веслові судна, байдарки і каное,

академічна гребля, стрибки з трампліна, водні лижі, моторний спорт, парусний спорт).

Скласти графологічну схему можливого негативного впливу рекреантів на водні акваторії (пряма дія, побічний вплив) за наступними показниками: забруднення води, ґрунтово-рослинний покрив, прибережний ландшафт.

Завдання 5. Нанести на контурну карту України основні елементи рельєфу, елементи берегової лінії, річки, водосховища, озера, кліматичні курорти, гірськолижні курорти.

Практичне заняття №3

Тема. Бальнеологічні ресурси України (2 год.)

Питання для співбесіди

1. Природні умови формування бальнеологічних ресурсів України.
2. Історія бальнеології.
3. Види бальнеологічних ресурсів.
4. Лікувальні мінеральні води. Класифікація мінеральних вод.
5. Географія родовищ основних бальнеологічних груп мінеральних вод.
6. Мінеральні грязі (пелоїди), типи мінеральних грязей. Особливості територіального поширення та використання в рекреаційному господарстві країни.

Завдання 1. Зробити перелік основних родовищ мінеральних вод України, зазначивши адміністративні області, в яких вони розміщені. Здійснити групування мінеральних вод на основні бальнеологічні групи.

Завдання 2. Нанести на контурну карту основні родовища озокериту та мінеральних грязей на території України.

Завдання 3. Нанести на контурну карту бальнеологічні курорти України.

Завдання 4. Підготувати доповідь або презентацію (відеоролик) про один з бальнеологічних курортів України, де проаналізувати наявний природно-ресурсний, інфраструктурний потенціал, а також рівень

конкуентноспроможності на сучасному ринку санаторно-курортного господарства України.

Практичне заняття №4

Тема. Туристичні ресурси природно-заповідного фонду України (2 год.)

Питання для співбесіди

1. Історія заповідної справи в Україні.
2. Поняття про державний природно-заповідний фонд.
3. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду, щільність природоохоронних об'єктів.
4. Характеристика об'єктів ПЗФ України.
5. Біотичні ресурси та їх значення в туристично-рекреаційній діяльності.
6. Лісові ресурси.

Завдання 1. Розрахуйте екологічні показники заповідних територій України (за варіантами). А саме: щільність об'єктів ПЗФ, коефіцієнт заповідності та індекс інсуляризованості. Розрахунки оформити у вигляді таблиці. Зробити відповідні висновки про якість ПЗФ областей України.

Завдання 2. На контурну карту України нанести природоохоронні об'єкти згідно рекреаційно-географічної номенклатури.

Завдання 3. Підготувати презентацію про один з об'єктів ПЗФ України (за власним вибором).

Завдання 4. Скласти графологічну схему рекреаційного значення лісів відповідно зв'язку з абіотичними та біотичними факторами середовища.

Розрахунок екологічних показників заповідних територій

Індекс інсуляризованості (I) включає в себе два компоненти. Перший компонент (I_1) обчислюється з опорою на загальну площу регіону (S) і площі всіх заповідних об'єктів відносно стійких (з територією більшою 50 га) та нестійких (з

територією меншою 50 га). Площа останніх позначається як (S_n). Цей компонент має вигляд:

$$I_1 = \frac{S_n}{S}$$

Значення I_1 лежать в межах від 0 (інсуляризованість повністю відсутня) до 1 (інсуляризованість максимальна і загальна територія під охороною складається з самих дрібних ділянок).

Другий компонент індексу інсуляризованості (I_2) базується на кількості заповідних об'єктів регіону (N), та кількості нестійких об'єктів в цьому ж регіоні (N_n). Тоді

$$I_2 = \frac{N_n}{N}$$

Значення цього компоненту також лежать в амплітуді від 0 (інсуляризація по кількості об'єктів відсутня) до 1, коли вона максимальна.

В цілому, індекс інсуляризованості території (I) буде дорівнювати:

$$I = \frac{\frac{S_n}{S} + \frac{N_n}{N}}{2}$$

Чим вище значення I , тим більш значну роль в загальній території, що охороняється, відіграють дрібні ділянки, що не мають екологічної стабільності.

Коефіцієнт заповідності території (%) – це відношення площі природно-заповідного фонду (СПЗФ) до загальної площі ($S_{заг}$) певної території і розраховується за формулою:

$$СПЗФ = СПЗФ * 100 / S_{заг}$$

Показник щільності об'єктів ПЗФ, тобто відношення загальної кількості (N) природно-заповідних об'єктів до загальної площі певної території ($S_{заг}$).

Розраховується за формулою: $H = N / S_{заг}$

Практичне заняття №5

Тема. Історико-культурні ресурси України (2 год.)

Питання для співбесіди

1. Суть та складові поняття «історико-культурні туристичні ресурси».
2. Особливості використання та охорони історико-культурних рекреаційних ресурсів. Законодавство України про охорону культурної спадщини.
3. Оборонні архітектурні споруди: замкові комплекси, фортеці, укріплення, монастирі. Сучасний стан їх використання у туризмі.
4. Сакральна архітектура України.
5. Археологічні пам'ятки.
6. Історико-географічні регіони України.
7. Етнічні ресурси.
8. Події ресурси.
9. Біосоціальні ресурси.
10. Об'єкти ЮНЕСКО в Україні. Об'єкти-кандидати на внесення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Завдання 1. Скласти блок-схему культурно-історичних ресурсів, вписати види та підвиди.

Завдання 2. Нанести на контурну карту українські історичні землі.

Завдання 3. Скласти схему місць етнічного туризму у класифікації туризму за мотивацією подорожі.

Завдання 4. Порівняйте світовий та український досвід використання замків і фортець в туризмі.

Завдання 5. Подайте у вигляді схеми класифікацію оборонних споруд для потреб туризму (за В.Й. Петранівським).

Кейс 1 Світова спадщина ЮНЕСКО

Опис ситуації: Світова спадщина ЮНЕСКО (англ. World Heritage) – видатні культурні та природні цінності, що вважаються надбанням усього людства. Ці цінності перелічені в Списку ЮНЕСКО.

1972 року, на XVII сесії в Парижі, ЮНЕСКО прийняла Конвенцію про охорону Всесвітньої культурної і природної спадщини, яка набула чинності в 1975 році. До початку 1992 року Конвенцію ратифікували 123 країни-члени ООН (в тому числі СРСР в 1988 році). Станом на 2021 рік у списку Світової спадщини перебувають 1121 об'єкт (зокрема 869 культурних, 213 природних і 39 змішаних) з 167 країн.

На території України знаходиться велика кількість пам'яток культурної спадщини, в тому числі унікальних, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, які мають виняткову загальнолюдську цінність.

Включення об'єктів культурної спадщини України до Списку всесвітньої спадщини людства має вагоме значення у формуванні туристичної привабливості України, її інтеграції до світової спільноти.

Постановка задач: Ви є членами комітету Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні. Вам необхідно розглянути питання включення додаткових об'єктів, що знаходяться на території держави, до Списку ЮНЕСКО і запропонувати його до розгляду в комітет Світової спадщини ЮНЕСКО.

Проблеми, з якими стикнувся комітет Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні:

Недотримання зобов'язань визначених Конвенцією, особливо стосовно пам'яток, включених до списку Світової спадщини та/або охоронних (буферних) зон таких пам'яток, є порушенням як національного законодавства, так і міжнародних зобов'язань України у цій сфері, створює загрозу для збереження видатної універсальної цінності українських об'єктів всесвітньої спадщини та може призвести до включення пам'яток до списку Світової спадщини, що перебуває під загрозою. Втрата видатної універсальної цінності, що стала підставою для включення об'єкта до списку Світової спадщини, може призвести до виключення пам'яток із списку Світової спадщини, що матиме негативні наслідки для іміджу України у світі.

Вам необхідно:

- ✓ З'ясувати, які переваги дає Статус об'єкта Світової спадщини.
- ✓ Визначити місце України серед країн з найбільшою кількістю об'єктів Світової спадщини.
- ✓ Ознайомитись з уже наявними об'єктами зі Списку ЮНЕСКО в Україні.

- ✓ Проаналізувати і довести, що об'єкти, які є претендентами на включення до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні, дійсно достойні стати його частиною(цю частину завдання можна виконати у вигляді доповіді, тез доповіді, рекламного або проморолика, презентації, відео).
- ✓ З'ясувати чи вплине включення додаткових об'єктів на покращенням міжнародного іміджу України та підвищенням її туристичного потенціалу.
- ✓ Окреслити можливі наслідки виключення уже наявних об'єктів зі списку Світової спадщини.

Практичне заняття №6

Тема. Туристично-рекреаційні райони України (2 год.)

Питання для співбесіди

1. Теоретичні основи рекреаційного районування.
2. Таксономічні одиниці туристично-рекреаційного районування.
3. Методика визначення ресурсно-рекреаційного рейтингу території.
4. Ресурсно-рекреаційна паспортизація регіонів України та перспективи розвитку регіональної рекреації і туризму.
5. Підходи до туристично-рекреаційного районування України.
6. Туристично-рекреаційний потенціал рекреаційних районів України.

Завдання 1. На контурну карту нанести рекреаційне районування України (за *О. Бейдиком та Д. Ляшенком 2004*; а також за *В. Заставним та О. Шаблієм*).

Завдання 2. Проаналізувати методику визначення ресурсно-рекреаційного рейтингу території (за *О. О. Бейдиком*). Розглянути рейтингове ресурсно-рекреаційне районування території України. Відобразити його на контурній карті.

Завдання 3. Розглянути склад одного з туристичних районів України (за власним вибором). Дайте характеристику природно-рекреаційному потенціалу. Відповідь оформіть у вигляді таблиці.

Рекреаційні ресурси	Райони, в яких представлені
<i>Кліматичні ресурси:</i> <ul style="list-style-type: none"> • комфортний і сезонно комфортний погодо-кліматичні комплекси • субкомфортний погодо-кліматичний комплекс • дискомфортний погодо-кліматичний комплекс 	
<i>Водні ресурси:</i> <ul style="list-style-type: none"> • рекреаційні берегові райони • райони морських круїзів • райони річкових круїзів • приозерні природні комплекси 	
<i>Ландшафтні ресурси</i>	
<i>Бальнеологічні ресурси</i>	
<i>Біотичні ресурси</i>	
<i>Орографічні ресурси</i>	
<i>Лімітуючі фактори</i>	

Практичне заняття № 7-8

Тема. Природно-рекреаційні ресурси Закарпаття як складова туристично-рекреаційного потенціалу (4 год.)

Питання для співбесіди

1. Природно-рекреаційні ресурси Закарпаття. Структурно-територіальні особливості розміщення.
2. Географічне положення області як туристичний ресурс.
3. Характеристика кліматичних умов та ресурсів Закарпаття.
4. Орографічні ресурси. Використання ресурсів рельєфу для цілей рекреації.
5. Бальнеологічні ресурси. Види бальнеологічних ресурсів області, їх територіальне поширення.
6. Водні рекреаційні ресурси.
7. Значення лісових ресурсів області в системі природних рекреаційних ресурсів.
8. Природно-заповідний фонд території. Характеристика найважливіших об'єктів ПЗФ.

Завдання 1. Зробити повний перелік основних родовищ мінеральних вод Закарпатської області, погрупувавши їх за хімічним складом, зазначивши адміністративний район, в якому воно розміщене.

Завдання 2. Дати комплексну характеристику одному з родовищ мінеральних вод (за вибором) за власне складеним планом. Обов'язково включити такі характеристики (місцезнаходження: географічно і відносно рельєфу місцевості, водоносний горизонт, з якого підземна вода надходить на поверхню, тип води, яка живить водний об'єкт (грунтова чи артезіанська), температура води, колір, прозорість, запах і смак, добовий дебіт, господарське використання).

Завдання 3. Нанести на контурну карту кліматичні курорти Закарпатської області.

Завдання 4. Нанести на контурну карту природоохоронні об'єкти Закарпатської області згідно рекреаційно-географічної номенклатури.

Завдання 5. Запропонуйте найважливіші на Вашу думку природоохоронні заходи щодо охорони природних складових рекреаційного потенціалу області.

Завдання 6. Оцініть придатність водних ресурсів Закарпатської області для різних видів рекреаційної діяльності. Виділіть ареали, де можна розвивати екстремальні водні види туризму, пізнавальну рекреаційну діяльність, пляжно-купальний туризм, хобі-туризм.

Завдання 7. Підготуйте рекламну продукцію на одну із тем (на вибір):

- ✓ Курорт «Гірська Тиса» – перлина Рахівщини.
- ✓ Аристократична велич курорту «Деренівська купіль».

Кейс Санаторно-курортне господарство

Опис ситуації:Сьогодні рекреація й туризм розглядаються як важливий сектор національної економіки, невід'ємна складова соціально-економічної політики Карпатського регіону. Саме наявність лікувальних природних ресурсів є важливою умовою розвитку санаторно-курортного господарства. Санаторно-курортна та оздоровча сфера Закарпатської області має значний природно-ресурсний потенціал, продуману інфраструктуру і може ефективно функціонувати та бути конкурентоспроможною серед аналогічних рекреаційних закладів країни та ближнього зарубіжжя.

Постановка задач: Ви іноземний інвестор, який хоче вкласти кошти у будівництво нового закладу санаторно-курортного господарства або модернізацію уже існуючого закладу

Проблеми, з якими ви стикнулися:

1. Потенційний «клієнт-рекреант» вимагає підвищення комфортності в сфері санаторно-курортного лікування.
2. Недосконалість організаційно-правових та економічних механізмів.

Вам необхідно:

- ✓ Охарактеризувати ресурсну базу санаторно-курортного господарства та її територіальну організацію.
- ✓ Проаналізувати стан санаторно-курортних та оздоровчих закладів Закарпатської області.
- ✓ Розглянути динаміку заповнюваності рекреантами оздоровчих закладів та виокремити головні причини їхніх змін.
- ✓ Оцінити конкурентні переваги санаторно-курортних закладів області та аналогічних закладів ближнього зарубіжжя.
- ✓ Запропонувати свої рішення стосовно реалізації поставленої задачі.

Практичне заняття № 9-10

Тема. Історико-культурні ресурси Закарпаття (4 год.)

Питання для співбесіди

1. Пам'ятки історії, культури та архітектури у туристично-рекреаційній сфері області: сучасний стан використання, проблеми і перспективи.
2. Фортифікаційні споруди регіону (замки, фортеці), палацові комплекси, архітектурна спадщина регіону.
3. Археологічна спадщина регіону.
4. Духовна (нематеріальна) історико-культурна спадщина Закарпаття. Етнографічні регіони області.
5. Біосоціальні ресурси області.
6. Територіальне розміщення історико-культурних туристичних ресурсів регіону.

7. Особливості використання та охорони історико-культурних рекреаційних ресурсів в області.

Завдання 1. Архітектурна спадщина Ужгорода. Розглянути на конкретних прикладах зразки різних архітектурних стилів (при цьому представити відповідні світлини).

Завдання 2. Підготувати виступ (презентацію, відеоролик) про історію одного із замкових комплексів Закарпаття та сучасний рівень його використання в туристичній діяльності.

Завдання 3. Дослідити історію рідного села (міста, ОТГ). Створити реєстр історико-культурних об'єктів, які вже використовуються для туристичного показу та перспективних для використання в туризмі.

Завдання 4. Нанести на контурну карту ареали компактного проживання різних етнографічних груп українців та національних меншин краю.

Завдання 5. Подієві ресурси Закарпатської області. Створити календар усіх фестивалів, які проводяться в межах області.

Завдання 6. Запропонуйте шляхи більш ширшого залучення історико-культурної спадщини регіону до туристично-рекреаційної діяльності.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль у формі екзамену.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Модульний контроль – це контроль знань здобувачів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру.

Екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід під час екзаменаційної сесії.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів здійснюють за 100 бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі здобувач має право відмовитися від складання екзамену. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що здобувач (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має скласти іспит. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Якщо здобувач відвідав менше 50% занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової контрольної роботи або тестування. Якщо з об'єктивних причин здобувач не прийшов на модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: письмова.

Форма підсумкового семестрового контролю: усна.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
7	7	9	9	9	9		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
10	15	10	15		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	50	4	50
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні		10		10
Презентація		30		30
Реферат		10		10
Модульна контрольна робота	50	50	50	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Згідно з «Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів ДВНЗ «УжНУ», підсумковий (семестровий) контроль проводиться у відповідності до графіка навчального процесу та розкладу заліково-екзаменаційної сесії, затверджених у встановленому порядку.

Підсумковий контроль у формі семестрового екзамену проводиться за навчальним матеріалом, визначеним робочою навчальною програмою дисципліни у повному обсязі за семестр. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий (семестровий) контроль, та критерії оцінювання результатів навчальної роботи здобувачів доводяться до їх відома на початку вивчення дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумковий контроль оцінюється за національною шкалою та дублюється за стобальною шкалою з оцінкою ECTS. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів на екзамені здійснюються за такою шкалою:

Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBOЇ РЕКРЕАЦІЙНО-ГЕОГРАФІЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ

Моря: Чорне, Азовське.

Затоки: Каркінітська, Каламітська, Таганрозька, Феодосійська, Джарилгатська, Арабатська, Бердянська, Обитічна, Темрюцька, Сиваш, Тендрівська.

Протоки: Керченська, Босфор.

Острови: Джарилгач, Зміїний, Тендрівська Коса, Березань, Довгий.

Півострови: Кримський, Тарханкутський, Керченський.

Гори та рівнини: Карпати, Кримські гори, Поліська низовина, Придніпровська низовина, Причорноморська низовина, Закарпатська низовина, Донецький кряж, Придніпровська височина, Приазовська височина, Подільська височина, Хотинська височина, Волинська височина, Опілля, Гологори, Передкарпатська височина, Товтри, Середньоруська височина, Полтавська рівнина, Північнокримська низовина, Тарханкутська височина, Кременецькі гори, Канівські гори, Словечано-Овруцький кряж, Вороняки, Бахмут-Торецька височина, Бескиди, Горгани, Покуто-Буковинські Карпати, Вододільно-Верховинські Карпати, Полонино-Чорногорські гори, Рахівський масив, Чивчинські гори, Вулканічний хребет, Солотвинська та Мукачівсько-Чопська западини.

Гірські вершини та вулкани: Говерла, Стій, Стіг, Піп-Іван, Петрос, Роман-Кош, Аюдаг, Карадаг, Ай-Петрі, Камула, Берда, Бельмак-Могила, Могила-Мечетна, Сивуля, Грофа, Бребенескул, Гутин Томнатик, Ребра, Попадя, Стой, Менчул, Магура, Демір-Капу, Еклізі Бурун, Демерджі.

Перевали: Ужоцький, Верецький, Вишківський (Торунський), Яблуницький, Воловецький, Ангарський.

Печери: Солдатська, Червона, Каскадна, Нахімовська, Узунджа, Еміне-Баїр-Коба, Джур-Джур, Альошина вода, Монастир-Чокрак, Оптимістична, Озерна, Кришталева, Млинки, Вертеба, Ювілейна, Золушка (Попелюшка), Буковинка, Баламутівська, Піонерка, Атлантида, Зміїна, печерні міста – Ескі-Кермен, Мангуп-Кале, Чуфут-Кале, Успенський монастир.

Пустелі: Нижньодніпровські (Олешківські) піски.

Річки: Дніпро, Дунай, Дністер, Південний Буг, Західний Буг, Уж, Сіверський Донець, Прип'ять, Сейм, Тетерів, Збруч, Ворскла, Десна, Тиса, Латориця, Боржава, Прут, Черемош, Серет, Горинь, Салгир, Молочна, Ворскла, Сула, Псел, Ріка, Тербля, Тересва.

Водоспади: Учансу, Кизил-Кобинський (каскад), Шипіт, Джур-Джур, Манявський, Скакало, Гук, Сріблясті водоспади, Червоногородський.

Канали: Північнокримський, Каховський, Краснознам'янський, Дніпро-Донбас, Сіверський Донець-Донбас, Інгулецький.

Водосховища: Київське, Канівське, Каховське, Кременчуцьке, Дніпровське, Дніпродзержинське, Тероблерицьке, Дністровське, Ладижинське, Червонооскільське, Печенізьке, Вуглегірське, Краснопавлівське.

Джерела мінеральних вод (грязей): Трускавецьке, Східницьке, Лужанське, Плосківське, Свалявське, Голубинське, Шаянське, Келечинське, Синяцьке, Моршинське, Чернівецьке, Черченське, Збручанське, Хмільник, Миронівське, Миргородське, Березівське, Кирилівське, Лазурне, Євпаторійське, Феодосійське, Очаківське, Сакське, Березівське, Сойминське, Квасівське, Тероблянське, Лазівське, Велятинське, Довге, Ужгородське, Берегівське, Косинське, Бердянське, Слов'янське, Миронівське, Великолюбенське, Євпаторійське, Сакське, Куяльник.

Озера: Шацькі (Світязь, Пулемецьке, Пісочне, Любязь), Бребенескул, Ялпуг, Китай, Сасик (Кундук), Алібей, Кагул, Сасик, Донузлав, Айгульське, Синевир, Несамовите, Драгобратське, Апшинецькі, Марічейка.

Лимани: Будацький, Хаджибейський, Куяльницький, Тилігульський, Дніпровський, Бузький, Утлюцький, Молочний.

Коси: Арабатська Стрілка, Бирючий Острів, Федотова, Обитічна, Бердянська, Білосарайська, Крива.

Кліматичні курорти: Ворохта, Карпати, Косів, Татарів, Чинадійово, Шешори, Яремча, Ясіня Конча-Заспа, Пирогове (р-н Києва), Соснівка (поблизу Черкас), Брюховичі (Львів) Ворзель, Пуща-Водиця, Буча, Клавдієве-Тарасове, Лютіж, Святошин, Горинь (Рівненська обл.), Дениші (Житомирщина), Грем'яч (Волинь), Бердянськ, Приморськ, Євпаторія, Затока, Кароліна-Бугаз, Кирилівка, Коблеве, Кременна, Маріуполь, Мелекіне, Одеська група курортів, Очаків, Приморське, Саки, Сергіївка, Скадовськ, Святогірськ, Аркадія, Великий Фонтан, Лузанівка, Лебедівка, Лермонтовський, Алушка (з курортною місцевістю Шевченкове), Алушта (Малореченськ, Морське, Рибаче), Партеніт, Гаспра, Гурзуф, Коктебель, Кореїз, Місхор, Ласпі, Лівадія, Масандра, Ореанда, Семейз (Понизівка, Кацівелі), Судак (Привітне, Новий Світ), Феодосія, Форос, Кастрополь (Мелас), Ялта (Курпати).

Бальнеологічні курорти: Трускавець, Східниця, Сатанів, Моршин, Одеса, Свалява, Берегове, Ужгород, Очаків, Феодосія, Керч, Саки, Євпаторія, Немирів, Куяльник, Бердянськ, Сергіївка, Маріуполь, Генічеськ, Святогірськ, Красний

Лиман, Велика Любень, Кваси, Хмільник, Кременна, Слов'янськ, Шаян, Синяк, Косів, Саки, Черче, Шкло, Миронівка, Біла Церква, Полонне, Березівські мінеральні води, Роща, Сойми, Кирилівка.

Гірськолижні центри: Рахів, Ясіня, Воловець, Паляниця, Подобовець, Тисовець, Славське, Ворохта, Розлуч, Турка, Вижниця, Буковель, Мигове, Паляниця, Ізки, Красія.

Природних заповідників: Кримський (АР Крим), Канівський (Черкаська обл.), Український степовий (Донецька, Сумська, Запорізька обл.), Луганський (Луганська обл.), Поліський (Житомирська обл.), Ялтинський гірсько-лісовий (АР Крим), «Мис Март'ян» (АР Крим), Карадазький (АР Крим), «Розточчя» (Львівська обл.), «Медобори» (Тернопільська обл.), «Дніпровсько-Орільський» (Дніпропетровська обл.), «Єланецький степ» (Миколаївська обл.), «Горгани» (Івано-Франківська обл.), Казантипський (АР Крим), Опукський (АР Крим), Рівненський (Рівненська обл.), Черемський (Волинська обл.).

Біосферні заповідники: Асканія-Нова 30аб.Фальц-Фейна, Чорноморський, Карпатський, Дунайський.

Національні природні парки: Карпатський (Івано-Франківська обл.), Шацький (Волинська обл.), «Синевир» (Закарпатська обл.), Азово-Сиваський (Херсонська обл.), «Вижницький» (Чернівецька обл.), «Подільські Товтри» (Хмельницька обл.), «Святі Гори» (Донецька обл.), Яворівський (Львівська обл.), «Сколівські Бескиди» (Львівська обл.), «Деснянсько-Старогутський» (Сумська обл.), Ужанський (Закарпатська обл.), «Гуцульщина» (Львівська обл.), «Гомільшанські ліси» (Харківська обл.), Галицький (Івано-Франківська обл.), Ічнянський (Чернігівська обл.), «Великий Луг» (Запорізька обл.), Мезинський (Чернігівська обл.), Прип'ять – Стохід (Волинська, Рівненська обл.), Голосіївський (Київська обл.).

Дендрологічні парки: Софіївка (м. Умань), Олександрія (м. Біла Церква), Тростянецький (Ічнянський р-н Чернігівської обл.), Оброшинський (Пустомитівський р-н Львівської обл.), Діброва (Богородчанський р-н Івано-Франківської обл.), Березнівський (Рівненська обл.), Дружба (м. Лозова, Харківська обл.) та Євпаторійський, Дружба (Івано-Франківськ).

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва: Немирівський (м. Немирів, Вінницька обл.), ім. Т.Г. Шевченка (м. Дніпропетровськ), Трощанський (Чуднівський р-н, Житомирська обл.), Партизанської слави (смт. Делятин, Івано-Франківська обл.), Згурівський (Київська обл.), Хутір Надія та Онуфріївський (Кіровоградська обл.), Гостра могила (м. Луганськ), Стрийський, Високий замок, Шевченків гай (м. Львів), Кардамичівський (Одеська обл.),

Хомутецький і Полтавський міський (Полтавська обл.), Гоцанський (Рівненська обл.), Тростянецький (Сумська обл.), Більче-Золотецький та Скала-Подільський (Тернопільська обл.), Краснокутський, Наталіївський, Шарівський (Харківська обл.), Сатанівська перлина, Самчиківський, Полонський (Хмельницька обл.), Корсунь-Шевченківський, Тальнівський, «Соснівка» (Черкаська обл.), Сокиринський (Чернігівська обл.), парки Південного берега Криму (Алупкинський, Лівадія, Масандрівський та ін.), Володимирська гірка, Марийський, Феофанія, Голосіївський ім. М. Рильського, Сирецький (м. Київ).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТУРНОЇ КАРТИ

Складовою частиною практично-семінарських занять є нанесення на контурну карту рекреаційно-географічної номенклатури.

Вимоги до оформлення контурної карти:

1. Підписи на контурній карті здійснюються обов'язково простим олівцем або чорною ручкою (окрім гідрографічних об'єктів).
2. Підписи на контурній карті здійснюються виключно друкованими літерами.
3. Розмір напису має відповідати величині й важливості об'єкту, розмір літер повинен бути однаковим, проміжки між літерами теж.
4. Контурна карта повинна мати відповідну назву, легенду карти, в якій умовні позначення теж виконуються друкованими літерами.
5. Підписи не повинні перекривати контури та інші позначення, їх потрібно розташовувати в більш вільних місцях карти.
6. Якщо назва географічного об'єкта не поміщається на карті, то замість підпису ставлять цифру, а в легенді карти розшифровують повну назву.
7. Підписи назв міст, сіл, невеликих озер та інших об'єктів, які займають на карті невелику площу, розташовують у напрямку паралелей. Якщо на карті паралелі не зображені, написи розташовують паралельно нижній рамці карти. Початок написів цих об'єктів повинен бути поблизу самого об'єкта (написи міст бажано починати праворуч від пунсона, у випадку, якщо напис довгий, можна ставити перші букви, розташувавши його в легенді).
8. Назви об'єктів, які мають форму кривих ліній, розташовують на самому зображенні об'єктів або вздовж їхнього напрямку.
9. Назви об'єктів, що мають на карті площинну форму, підписують у середині зображення. При цьому літери назви повинні бути розташовані так, щоб сам підпис розкривав чітко форму та розмір об'єкта.
10. Написи річок і каналів розташовують у місцях малого навантаження карти над лінією річки або каналу. Написи достатньо довгих річок повторюють два або три рази – поблизу витоку, гирла і в середній частині течії.
11. На контурній карті обов'язково наводяться червоним кольором кордони та межі: державні, обласні, природних зон, заповідних територій тощо. Необхідно надписувати назви всіх сусідніх країн.
12. Потрібно дотримуватися існуючої системи графічних зображень умовних знаків.
13. Населені пункти, туристичні центри позначаються на контурній карті пунсонами однакової величини.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестові завдання до тем 1-6

1. Туристичні ресурси – це:

1. сукупність природно-кліматичних, оздоровчих, історико-культурних, пізнавальних та соціально-побутових ресурсів певної території, які задовольняють різноманітні потреби туриста;
2. частина туристично-рекреаційного потенціалу певної території, яка включена до складу туристичного продукту і підлягає реалізації з туристичною метою;
3. сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва та забезпечення умов життєдіяльності суспільства;
4. частина будівель, споруд, систем і служб, які задовольняють потреби відпочиваючих.

2. Рекреаційні ресурси – це:

1. сукупність наявних природних, соціально-економічних і культурно-історичних передумов певної території в організації рекреаційно-туристичної діяльності;
2. об'єкти і явища природного та антропогенного походження, що мають сприятливі для рекреаційної діяльності якісні і кількісні параметри і виступають матеріальною основою для територіальної організації оздоровлення і лікування людей, формування і спеціалізації рекреаційних районів (центрів) та забезпечують їх економічну ефективність;
3. сукупність компонентів і властивостей природного середовища, які сприяють рекреаційній діяльності, але при цьому не є її матеріальною базою;
4. рівень сукупного антропогенного впливу на природний комплекс певної території в процесі рекреаційної діяльності.

3. Головною властивістю рекреаційних ресурсів є:

1. здатність відновлюватись;
2. можливість їх накопичення;
3. здатність відновлювати і розвивати духовні та фізичні сили людини;
4. розвивати фізичні сили.

4. Сукупність відомостей про кількісний і якісний стан природних ресурсів, їх економічну оцінку називається:

1. кадастр;
2. фонд;
3. кодекс;
4. архів.

5. Які ресурси відносяться до соціально-економічних:

1. земельні;
2. ландшафтні;
3. пам'ятки історії;

4. транспортна інфраструктура.

6. Сукупність компонентів і властивостей природного середовища, які сприяють рекреаційній діяльності, але при цьому не є її матеріальною базою – це:

1. рекреаційні ресурси;
2. рекреаційні умови;
3. природні умови;
4. природні ресурси.

7. Оцінка рекреаційних ресурсів буває:

1. диференційована і інтегральна;
2. диференційована і групова;
3. інтегральна і групова;
4. групова і індивідуальна.

8. Які ресурси відносяться до природних рекреаційних ресурсів:

1. бальнеологічні;
2. пам'ятники архітектури;
3. пам'ятники археології;
4. монастирські комплекси.

9. Ресурсний потенціал туристичного комплексу України – це:

1. всі види ресурсів, що використовуються для створення національного тур продукту;
2. природні ресурси (пляжні, бальнеологічні тощо), що використовуються в цілях організації туризму;
3. частина фінансових ресурсів держави, що формуються за рахунок функціонування національного туристичного комплексу;
4. культурно-історичні ресурси, що визначають туристично-рекреаційну спеціалізацію певної території.

10. Ресурсозабезпеченість вимірюється в:

1. кількості років та кількості на душу населення;
2. кілограмах і кількістю років;
3. кілометрах і кількістю на душу населення;
4. в доларах на душу населення і кількістю років.

11. Медико-біологічний тип рекреаційної оцінки природних ресурсів включає:

1. пейзажну різноманітність;
2. комфортність природного середовища для організації певних видів рекреаційно-туристичної діяльності;
3. придатність ресурсів для організації певних видів туризму;
4. економічну ефективність використання природних ресурсів у туризмі.

12. Які туристичні ресурси відносяться до історико-культурних?

1. ландшафтні;
2. інфраструктурні;

3. архітектурні комплекси;
4. культурні ландшафти.

13. Рекреаційні ресурси – сполучення різноманітних природних та антропогенних чинників, що забезпечують сприятливі умови для:

1. виробничої діяльності;
2. рекреаційної діяльності;
3. професійної діяльності;
4. спортивної діяльності.

14. Психолого-естетичний тип рекреаційної оцінки туристичних ресурсів ключає:

1. емоційні дії природного чи культурного середовища;
2. придатність ресурсів для організації певних видів туризму;
3. економічну ефективність використання природних ресурсів у туризмі;
4. складання схеми інтенсивності, характер освоєння території.

15. До якого виду туристичних ресурсів відносяться лікувальні грязі, мінеральні води:

1. ландшафтні;
2. біологічні;
3. водні;
4. бальнеологічні.

16. Для класифікації туристичних ресурсів застосовують такі підходи:

1. Сутнісний та діяльнісний
2. Атрактивний та ціннісний;
3. Функціональний та еколого-економічний;
4. Всі вищеперераховані підходи.

17. Відповідно до ціннісного підходу туристичні ресурси розрізняють:

1. об'єкти показу, які включають до складу тур продукту і використовують як елементи програмного забезпечення турів та об'єкти дозвілля, які можуть становити як програмне забезпечення, так і входити до складу додаткових послуг, що надаються в місцях відпочинку;
2. туристичні блага, споживання яких не залежить від людської діяльності, туристичні блага споживання яких залежить від екологічного стану території і природоохоронної діяльності, туристичні ресурси постійного моніторингу і відповідного вкладання капіталу і праці на відновлення ресурсів, їх атрактивних властивостей, туристичні ресурси цільового призначення, створені задля поживлення туристичної діяльності;
3. світова культурна і природна спадщина та національне культурно-історичне і природне надбання;
4. вичерпні та невичерпні туристичні ресурси.

18. Відповідно до еколого-економічного підходу туристичні ресурси розрізняють:

1. об'єкти показу, які включають до складу тур продукту і використовують як елементи програмного забезпечення турів та об'єкти дозвілля, які можуть становити як програмне забезпечення, так і входити до складу додаткових послуг, що надаються в місцях відпочинку;
2. туристичні блага, споживання яких не залежить від людської діяльності, туристичні блага споживання яких залежить від екологічного стану території і природоохоронної діяльності, туристичні ресурси постійного моніторингу і відповідного вкладання капіталу і праці на відновлення ресурсів, їх атрактивних властивостей, туристичні ресурси цільового призначення, створені задля поживлення туристичної діяльності;
3. світова культурна і природна спадщина та національне культурно-історичне і природне надбання;
4. вичерпні та невичерпні туристичні ресурси.

19. Рекреаційно-туристичний комплекс (РТК) – це:

1. функціональна підсистема територіальної рекреаційної системи, що характеризується єдністю території, яка володіє значним рекреаційним потенціалом, наявністю сукупності рекреаційних установ і підприємств інфраструктури, єдністю організаційних форм управління, що забезпечують ефективне використання природних і економічних ресурсів;
2. функціональна підсистема територіальної рекреаційної системи, що характеризується єдністю території;
3. функціональна підсистема територіальної рекреаційної системи, яка володіє значним рекреаційним потенціалом;
4. функціональна підсистема територіальної рекреаційної системи, що характеризується єдністю території, яка володіє значним рекреаційним потенціалом.

20. Рекреаційні ресурси визначають:

1. планувальну організацію рекреаційних комплексів;
2. архітектуру рекреаційних утворень;
3. види рекреаційної діяльності і профіль рекреаційних утворень;
4. економічну ефективність.

21. Природні краєзнавчо-туристичні ресурси – це:

1. природні та природно-антропогенні ландшафти, які мають комфортні властивості для туристичної діяльності;
2. природно-антропогенні ландшафти, об'єкти та явища живої і неживої природи, які мають комфортні властивості для туристичної діяльності;
3. природні та природно-антропогенні ландшафти, об'єкти та явища живої і неживої природи, які мають комфортні властивості для туристичної діяльності, які можна використовувати для її організації протягом певного часу;

4. ландшафти, об'єкти та явища живої і неживої природи, які мають комфортні властивості для туристичної діяльності, які можна використовувати для її організації протягом певного часу.

22. Загальна площа природних рекреаційних ландшафтів України становить:

1. 5,4 млн. га;
2. 9,4 млн. га;
3. 4,4 млн. га;
4. 4,9 млн. га.

23. Природні рекреаційні ресурси – це:

1. компоненти, які використовуються (актуальні) або можуть бути використанні (потенційні) для організації рекреаційної діяльності;
2. компоненти, які використовуються (актуальні) або можуть бути використанні (потенційні) для організації рекреаційної діяльності на постійній основі;
3. компоненти, які використовуються (актуальні) або можуть бути використанні (потенційні) для організації рекреаційної діяльності протягом певного часу або на постійній основі;
4. компоненти, які використовуються (актуальні) або можуть бути використанні (потенційні) для організації рекреаційної діяльності протягом певного часу.

24. Площа території України становить:

1. 544 тис. км²;
2. 603, 7 тис. км²;
3. 505 тис. км²;
4. 603, 7 км².

25. З якою країною Україна має найбільший сухопутний кордон?

1. Білорусією;
2. Молдовою;
3. Словаччиною;
4. Росією.

26. Який клімату переважає на території України:

1. Помірний;
2. Континентальний;
3. Помірно-континентальний;
4. Субтропічний.

27. Україна розміщена у ... зоні ультрафіолетового випромінювання:

1. у першій зоні УФВ;
2. у другій зоні УФВ;
3. у п'ятій зоні УФВ;
4. у третій зоні УФВ.

28. Скільки кліматичних областей виділяють у межах України?

1. 10;
2. 5;

3. 2;

4. 4.

29.Континентальна кліматична область охоплює:

1. Південний берег Криму;
2. південну рівнину степову частину України;
3. гірську територію Криму;
4. Закарпатську кліматичну область.

30.Згідно класифікації клімату з огляду придатності для рекреаційного господарства найкращим вважається:

1. сприятливі кліматичні умови протягом 3-6,5 місяців, прохолодне дощове літо і м'яка зима зі стійким сніговим покривом, або жарке посушливе літо і сувора зима;
2. сприятливі умови протягом 1-1,5 місяців;
3. сприятливі кліматичні умови протягом 9,5-10,5 місяців, тепле літо, холодна зима зі стійким сніговим покривом або жарке тривале літо та коротка зима без стійкого снігового покриву;
4. сприятливі кліматичні умови протягом 5-6,5 місяців, тепле літо, холодна зима зі стійким сніговим покривом або жарке тривале літо та коротка зима з стійким сніговим покривом.

31. Найкращі кліматичні умови для таласотерапії склалися:

1. на Поліссі;
2. на Закарпатті;
3. на Волині;
4. на Азово-Чорноморському узбережжі.

32. Період із найсприятливішим для літньої рекреації температурним режимом становить в середньому по Україні:

1. 3-4 місяці;
2. 9 місяців;
3. 5-6 місяців;
4. протягом року.

33.Період із найсприятливішим для зимових видів відпочинку температурним режимом становить в Карпатах:

1. 3-4 місяці;
2. 4-5 місяців;
3. 5-6 місяців;
4. декілька днів.

34. Яка кліматична область відсутня в Україні з огляду на кліматичне районування?

1. Українських Карпат;
2. Південного берегу Криму;
3. Атлантико-Континентальна;
4. Континентальна.

35. В якій кліматичній області виділяють такі підобласті – Закарпатська, Українських Карпат, рівнинна?

1. Українських Карпат;
2. Південного берегу Криму;
3. Атлантико-Континентальна;
4. Континентальна.

36. Найбільша кількість кліматичних курортів розміщена у:

1. Лісовій зоні;
2. Лісостепу;
3. Степовій зоні;
4. В Карпатах.

37. Виходячи з показників психолого-естетичної оцінки, найбільший ступінь контрастності, пейзажної насиченості та унікальності мають такі форми рельєфу:

1. Українські Карпати, Кримські гори;
2. Поліська низовина, Карпати, Приазовська височина;
3. Кримські гори, Причорноморська низовина;
4. Подільська, Волинська, Хотинська височини.

38. Найвищою точкою Українських Карпат є:

1. г. Бребенескул (2036 м);
2. г. Піп Іван (2028 м);
3. г. Говерла (2061 м);
4. г. Герлоховський штит (2655 м).

39. Середня висота Українських Карпат становить:

1. 1000 м;
2. 2061 м;
3. 1500 м;
4. 2000 м.

40. Найвищою точкою рівнинної частини України є:

1. г. Берда (515 м);
2. г. Камула (471 м);
3. г. Бельмак-Могила (324 м);
4. г. Говерла (2 061 м).

41. Найкращий щодо придатності для рекреаційної діяльності вважається рельєф:

1. Сходинково-пересічений, ерозійно-розчленований;
2. Площинний і гірський (важкодоступні місцевості);
3. Площинно-пагорбовий;
4. Гірський, передгірний, пересічений.

42. Найкращі умови для скелелазіння, альпінізму, екстремальних видів туризму в Україні склалися:

1. На Поділлі;

2. В Кримських горах;
3. В Карпатах;
4. На Поліссі.

43. Водні природні рекреаційні ресурси – це:

1. Гідрологічні (річки, водосховища) і бальнеологічні (мінеральні й термальні води) ресурси;
2. Лімнологічні (річки, водосховища і ставки, канали і моря) і бальнеогрязьові (запаси грязей) ресурси;
3. Гідрологічні й лімнологічні (річки, водосховища і ставки, канали і моря) і бальнеогрязьові (запаси грязей) ресурси;
4. Гідрологічні й лімнологічні (річки, водосховища і ставки, канали і моря), бальнеологічні (мінеральні і термальні води) і бальнеогрязьові (запаси грязей) ресурси.

44. Найбільшими річками України є:

1. Дністер, Дунай, Південний Буг, Західний Буг, Прип'ять, Десна, Оріль, Черемош, Прут, Стрий;
2. Дніпро, Дністер, Дунай, Південний Буг, Сіверський Донець, Західний Буг, Прип'ять, Десна, Ворскла, Оріль, Черемош, Прут, Стрий;
3. Дністер, Західний Буг, Прип'ять, Десна, Ворскла, Оріль, Черемош, Прут, Стрий;
4. Дніпро, Дністер, Дунай, Південний Буг, Західний Буг, Прип'ять, Ворскла, Оріль, Черемош, Прут, Стрий.

45. Найвищу категорію складності для водного туризму мають річки:

1. Гірських районів;
2. Височин;
3. Низовин;
4. Передгірських територій.

46. Найбільші штучні водойми на Дніпрі:

1. Червонооскільське і Печенізьке;
2. Київське, Канівське, Кременчуцьке, Дніпродзержинське, Дніпровське і Каховське водосховища;
3. Старобешівське, Ладиженське, Дніпродзержинське, Дніпровське;
4. Київське, Канівське, Ладиженське.

47. Найбільш відома група озер Волині:

1. Білі озера;
2. Придунайські озера;
3. Шацькі озера;
4. Довгі озера.

48. Найглибше озеро України, яке належить до групи Шацьких озер:

1. Біле;
2. Довге;
3. Пісочне;

4. Світязь.

49. Найбільше в Україні та друге в Європі прісноводне озеро:

1. Ялпуг;
2. Катлабуг;
3. Синевир;
4. Турське.

50. Найвисокогірніше озеро України:

1. Синевир;
2. Марічейка;
3. Бребенескул;
4. Несамовите.

51. Озеро Бребенескул розташоване на висоті:

1. 1801 м;
2. 2061 м;
3. 1081 м;
4. 895 м.

52. Класифікація Карпатських озер за способом виникнення:

1. льодовикові та завальні;
2. вулканічні та завальні;
3. магматичні, льодовикові, вулканічні та завальні;
4. льодовикові, вулканічні та завальні.

53. Найбільший лиман на узбережжі Азовського моря:

1. Білий лиман;
2. Молочний лиман;
3. Довгий лиман;
4. Шаганський лиман.

54. Найвищим водоспадом в Україні і одним з найвищих у Центральній Європі є:

1. Шипіт;
2. Джур-Джур;
3. Манявський;
4. Учансу.

55. Найвищий водоспад в Україні знаходиться в:

1. Карпатах;
2. на Поділлі;
3. на Поліссі;
4. Криму.

56. В Україні виділяють ... карстових областей:

1. 3;
2. 10;
3. 14;
4. 5.

57. В якому регіоні знаходиться 85 % відомих на сьогодні печер в Україні?

1. в Карпатах;
2. в Криму;
3. на Поділлі;
4. в Гірському Криму.

58. Дайте визначення терміну «печера»:

1. геологічний об'єкт з багатьма природними феноменами;
2. визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети;
3. об'єкт культурної спадщини, який внесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;
4. геологічний об'єкт з багатьма природними феноменами, і проведення спелеологічних досліджень якого, відкривають нові можливості як в одержанні, так і в інтерпретації інформації, отриманої класичними геологічними методами.

59. Найдовші в Україні печери зосередженні в:

1. Подільсько-Буковинській карстовій області;
2. Гірсько-Кримській карстовій області;
3. Передгірно-Кримській карстовій області;
4. Закарпатській карстовій області.

60. Печера Атлантида знаходиться в:

1. Тернопільській обл.;
2. Чернівецькій обл.;
3. Хмельницькій обл.;
4. Закарпатській обл.

61. Найглибша печера України:

1. Солдатська;
2. Оптимістична;
3. Млинки;
4. Вертеба.

62. Яка гора не знаходиться на півострові Крим:

1. Дамір-Капу;
2. Карадаг;
3. Роман-Кош;
4. Гутин Томнатик.

63. Спелеотуризм світового масштабу має можливість для розвитку в:

1. Донбасі;
2. Криму та на Поділлі;
3. Карпатах;
4. Київщині.

64. Печера України, яка визнана найдовшою гіпсовою печерою у світі:

1. Кришталева;
2. Млинки;

3. Попелюшка;
4. Оптимістична.

65. Оберіть печери, які розташовані у Гірсько-Кримській спелеологічній області:

1. Оптимістична, Кришталева, Червона, Солдатська;
2. Червона, Солдатська, Каскадна, Нахімовська;
3. Попелюшка; Вертеба, Нахімовська, Солдатська;
4. Ювілейна, Атлантида, Буковинка, Червона.

66. Озера Бребенескул, Несамовите, Марічейка розташовані:

1. в Криму;
2. на Поділлі;
3. в Карпатах;
4. на Волині.

67. Найбільше прісноводне озеро України:

1. Ялпуг;
2. Кугурлуй;
3. Китай;
4. Катлабуг.

68. Найбільше озеро Криму:

1. Синевир;
2. Донузлав;
3. Світязь;
4. Сасик.

69. Донузлав – озеро ...походження:

1. тектонічного;
2. залишкового;
3. льодовикового;
4. заплавного.

70. Найбільша кількість спелеоресурсів в Україні знаходиться:

1. АР Крим, Тернопільська, Чернівецька обл.;
2. Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська обл.;
3. Одеська, Херсонська, Хмельницька обл.;
4. Волинська, Житомирська, Київська.

71. Виберіть характеристику печери «Вертеба»:

1. одна з найбільших лабіринтових печер Західного Поділля, її назва походить від старослов'янського «вертеб», що означає «печера, важкодоступна яруга, балка»;
2. одна з найбільших лабіринтових печер Львівщини, її назва походить від старослов'янського «вертеб», що означає «печера, важкодоступна яруга, балка»;
3. одна з найбільших лабіринтових печер Львівщини, її назва походить від старослов'янського «вертеб», що означає «печера-лабіринт»;
4. одна з найменших лабіринтових печер Львівщини, її назва походить від

старослов'янського «вертеб», що означає «печера, важкодоступна яруга, балка».

72. Придатність і цінність водних об'єктів для рекреації зумовлена:

1. особливість рельєфу прибережної території;
2. положення в природно-кліматичній зоні;
3. наявність поблизу джерел мінеральних вод;
4. наявність гірських масивів.

73. Географічне положення водних об'єктів:

1. визначає набір рекреаційних занять на даному водному об'єкті і обмежує у часі ті чи інші види відпочинку і спорту;
2. не визначає рекреаційну придатність і цінність водних об'єктів;
3. визначає норми рекреаційного навантаження на водні акваторії;
4. не визначає норми рекреаційного навантаження.

74. Українська спелеологія до 1917 р. – це:

1. це спелеологія туристів і вчених, які почали комплексно досліджувати таємниці, які зберігали собі печери і шахти, до цього цей напрямок наукової роботи носив епізодично-описовий характер;
2. це спелеологія одинаків, які не мали ні спортивної підготовки, ні спорядження для дослідження складних печер;
3. це спелеологія, коли було прокладено перший оглядовий маршрут для туристів і зроблені перші спроби організації масових екскурсій;
4. це спелеологія, коли було прокладено перший оглядовий маршрут для туристів в печері Вертеба.

75. Рік відкриття печери Оптимістичної:

1. 1906 р.;
2. 1930 р.;
3. 1966 р.;
4. 2000 р.

76. «Радянський» період розвитку спелеології характеризується:

1. різким посиленням роботи з вивчення карсту;
2. початком активних спелеологічних досліджень наукових колективів Інституту мінеральних ресурсів Сімферополя та інших університетів;
3. комплексним підходом до вивчення карсту на основі детальних геологічних досліджень, що виконувалися у зв'язку з вирішенням практичних завдань;
4. початок творчої співпраці вчених і спелеологів-аматорів.

77. Місцевість з найбільшою кількістю печер:

1. Подільський спелеорегіон;
2. масив Карабі-Яйлау Криму;
3. плато Чатир-Даг у Криму;
4. околиці Нижнього Кривчогона Тернопільщині.

78. Яка в Україні кількість відкритих печер?

1. 10;
2. 120;

3. 1100;

4. 15.

79. Оберіть печеру, яка розташована у Гірсько-Кримській спелеологічній області:

1. Попелюшка;
2. Оптимістична;
3. Кизил Коба;
4. Дружба.

80. Назвіть області, які є найбільш залісненими:

1. Волинська, Івано-Франківська, Рівненська;
2. Закарпатська, Херсонська, Київська;
3. Донецька, Чернігівська, Чернівецька;
4. Харківська, Одеська, Закарпатська.

81. Лікувальні грязі, або пелоїди – це:

1. природні намулові утворення, які містять солі природних водоймищ;
2. природні торфові утворення, які містять рештки біоорганізмів;
3. природні органо-мінеральні колоїдальні утворення (намулові, торфові, сопкові та ін.), які володіють високою теплоємністю (солі, гази, біостимулятори) і живі мікроорганізми;
4. залишки газових утворень.

82. Озокерит інакше називають:

1. Гірський віск;
2. Бджолиний віск;
3. Пелоїд;
4. Прополіс.

83. Де в Україні запрацювала перша грязелікарня?

1. Немирів;
2. Трускавець;
3. Саки;
4. Євпаторія.

84. Сульфідні мулові грязі використовують для лікування захворювань опорно-рухового апарату в місті:

1. Миргород;
2. Немирів;
3. Саки;
4. Феодосії.

85. Світове значення має така мінеральна вода України:

1. Боржомі;
2. Нафтуса;
3. Нарзан;
4. Єсентукі.

86. Популярний бальнеологічний курорт Моршин знаходиться на:

1. Закарпатті;
2. Прикарпатті;
3. Харківщині;
4. Одещині.

87. В Карпатському регіоні локалізуються мінеральні води переважно:

1. радонові;
2. вуглекислі;
3. миш'яковисті;
4. кременисті.

88. Найбільші запаси бальнеологічних ресурсів в Україні сконцентровані:

1. на півдні;
2. на півночі;
3. на сході;
4. в гірській місцевості.

89. Виберіть із перерахованих курортів, ті, які забезпечують лікування і профілактику хвороб органів дихання:

1. Ялта, Одеса, Бердянськ, Солотвино;
2. Житомир, Немирів, Свалява, Харків;
3. Синяк, Куяльник, Ялта, Святогірськ;
4. Черче, Житомир, Ялта, Святогірськ.

90. Оберіть грязеві курорти України:

1. Ялта, Феодосія;
2. Трускавець, Лебедівка;
3. Куяльник, Саки
4. Сойми. Сатанів.

91. Популярний бальнеологічний курорт Коблево знаходиться на:

1. Донеччині;
2. Запоріжжі;
3. Миколаївщині;
4. Херсонщині.

92. На основі миш'яковистих мінеральних вод функціонує санаторій:

1. «Деренівська Купіль»;
2. «Гірська Тиса»;
3. «Квітка Полонини»;
4. «Сонячне Закарпаття».

93. Радонові мінеральні води застосовують курорти:

1. Трускавець, Поляна, Східниця;
2. Кремінна, Хмільник;
3. Саки, Трускавець;
4. Бердянськ, Синяк.

94. Вуглекислі мінеральні води в Україні поширені:

1. на Поділлі;

2. в Карпатському регіоні;
3. на Керченському півострові;
4. на Поліссі.

95. Псевдовулканічні лікувальні грязі включають:

1. сопкові і гідротермальні грязі;
2. мулисті і сульфідні;
3. торф'яні і мулові;
4. сульфідні і гідротермальні.

96. За розвіданими запасами найбільшим родовищем мулових сульфідних грязей є лиман:

1. Дніпровський;
2. Куяльницький;
3. Дністровський;
4. Хаджибейський.

97. Материкові сульфідні мулові грязі локалізуються:

1. оз. Гопри;
2. оз. Світязь;
3. оз. Алібей;
4. оз. Синевир.

98. Найбільш відомий курорт, де використовують мінеральні води без специфічних компонентів та властивостей:

1. Хмільник;
2. Миргород;
3. Саки;
4. Східниця.

99. Найбільш відомим курортом, де застосовують йодо-бромні мінеральні води:

1. Трускавець;
2. Шкло;
3. Бердянськ;
4. Черче.

100. Першим документально-зафіксованим бальнеологічним курортом на території України є:

1. м. Одеса;
2. м. Ялта;
3. м. Миргород;
4. м. Шкло.

101. Оздоровчі рекреаційні заклади, розміщені неподалік основного місця праці рекреантів, відносяться до категорії:

1. санаторій (або пансіонат) з лікуванням;
2. санаторій-профілакторій
3. будинок чи пансіонат відпочинку;

4. база відпочинку.

102. Оздоровчий комплекс, розташований на території з унікальними рекреаційними ресурсами, що виступають основним компонентом технології інтенсивного оздоровлення рекреантів називається:

1. санаторій (або пансіонат) з лікуванням;
2. санаторій-профілакторій;
3. будинок чи пансіонат відпочинку, база відпочинку;
4. реабілітаційний центр.

103. Основними чинниками геопросторової організації національного санаторно-курортного господарства виступає:

1. характер розселення і щільність заселення території;
2. господарсько-економічна інфраструктура території;
3. нерівномірне розташування рекреаційних ресурсів;
4. прорахунки колишньої командно-адміністративної системи планового розвитку галузей народного господарства.

104. Мінеральні лікувальні води:

1. природні води, що мають різну мінералізацію;
2. природні прісні води;
3. природні води, що мають лікувальні властивості внаслідок підвищеного вмісту біологічно активних компонентів;
4. природні солені води.

105. Популярний бальнеологічний курорт України – Хмельник – знаходиться на:

1. Закарпатті;
2. Харківщині;
3. Полтавщині;
4. Вінниччині.

106. Популярний бальнеологічний курорт України – Березівські Мінеральні Води – знаходиться на:

1. Закарпатті;
2. Харківщині;
3. Полтавщині;
4. Вінниччині.

107. Виберіть з перерахованого кліматичні курорти лісостепу:

1. Заліщики, Брюховичі, Соснівка;
2. Приморськ, Кирилівка, Диканька.
3. Лазурне, Берегове, Трускавець;
4. Шкло, Поляна, Велятино.

108. Оберіть положення, які стосуються рекреаційного потенціалу Чорного моря:

1. особливе рекреаційне значення має незначна глибина і висока температура води;

2. прозорість води в середньому 15 м дає можливості розвивати дайвінг та підводне полювання;
3. найбільшу рекреаційну цінність мають піщані коси;
4. велика кількість лиманів із значними запасами лікувальних пелоїдів.

109. Оберіть правильне твердження, які стосуються рекреаційного потенціалу Азовського моря:

1. особливе рекреаційне значення має незначна глибина і висока температура води;
2. прозорість води в середньому 15 м дає можливості розвивати дайвінг та підводне полювання;
3. найбільшу рекреаційну цінність мають піщані коси;
4. велика кількість лиманів із значними запасами лікувальних пелоїдів.

110. Національний парк - це:

1. територія, звичайно визначена у законі, що охороняється від більшості типів людської діяльності;
2. територія, звичайно визначена у законі, що охороняється від забруднення;
3. територія, звичайно визначена у законі та у державній власності, що охороняється від забруднення;
4. територія, звичайно визначена у законі та у державній власності, що охороняється від більшості типів людської діяльності та забруднення.

111. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення – це:

1. ландшафтні території, що створені з метою охорони їх та використання в естетичних, природоохоронних і оздоровчих цілях;
2. найбільш визнані та цінні зразки паркового будівництва, що створені з метою охорони їх та використання в естетичних, виховних, наукових, природоохоронних і оздоровчих цілях;
3. найбільш визнані та цінні зразки паркового будівництва, що створені з метою охорони від більшості типів людської діяльності;
4. зразки паркового будівництва, що створені з метою охорони від більшості типів людської діяльності та використання в естетичних, природоохоронних і оздоровчих цілях.

112. Ботанічний сад – це:

1. науково-дослідницький та культурно-просвітницький заклад, призначений для вивчення рослинного світу, виведення та впровадження в народне господарство нових перспективних видів, форм і сортів рослин;
2. культурно-просвітницький заклад, призначений для вивчення рослинного світу;
3. науково-дослідницький заклад, призначений для вивчення рослинного світу, виведення нових перспективних видів рослин;
4. науково-дослідницький та культурно-просвітницький заклад, призначений для вивчення рослинного світу.

113. Природні заповідники – це:

1. природоохоронними, науково-дослідними установами міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери.
2. природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки;
3. природоохоронними рекреаційними установами місцевого чи регіонального значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів.
4. природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів

114. Яка кількість ботанічних садів в Україні?

1. більше 5;
2. більше 15;
3. більше 30;
4. більше 10.

115. Площа об'єктів ПЗФ в межах України становить:

1. 43%;
2. 1,4%;
3. 4,3 %
4. 15%.

116. Серед загальної чисельності заказників найбільша частка припадає на:

1. лісові;
2. орнітологічні;
3. ботанічні;
4. іхтіологічні.

117. Заповідник «Горгани» створено в:

1. Карпатському регіоні;
2. Дніпровсько-Дністровському регіоні;
3. Поліському регіоні;
4. Азово-Чорноморському регіоні.

118. НПП «Подільські Товтри», що приваблює на Поділля туристів не лише з усієї України, а й із закордону, розташований в:

1. Тернопільській обл.;
2. Хмельницькій обл.;
3. Вінницькій обл.;
4. Київській обл.

119. Заповідник «Горгани» створено в:

1. Карпатському регіоні;
2. Дніпровсько-Дністровському;
3. Поліському регіоні;
4. Азово-Чорноморському регіоні.

120. Один з наймальовничіших на Україні парк-пам'ятка садово-паркової архітектури – «Софіївка», знаходиться у місті:

1. Умань;
2. Біла Церква;
3. Черкаси;
4. Олександрія.

121. Унікальний заповідно-степовий об'єкт екотуризму Миколаївщини:

1. Михайлівська цілина;
2. Хомутівський степ;
3. Єланецький степ;
4. Провальський степ.

122. Природний заповідник «Медобори» розташовано на території:

1. Закарпатської обл.;
2. Тернопільської обл.;
3. Хмельницької обл.;
4. Херсонської обл.

123. На території якої області розташовано біосферний заповідник «Дунайський»?

1. Закарпатської обл.;
2. Одеської обл.;
3. Хмельницької обл.;
4. Херсонської обл.

124. Виберіть область України, в межах якої знаходяться два унікальні біосферні заповідники:

1. Київська обл.;
2. Івано-Франківська обл.;
3. Одеська обл.;
4. Херсонська обл.

125. Центр екотуристичного паломництва на півдні України – біосферний заповідник Асканія Нова – розташований на терені:

1. Одещини;
2. Миколаївщини;
3. Херсонщині;
4. Донеччини.

126. Найстарішим біосферним заповідником України є:

1. Асканія Нова;
2. Дунайський;

3. Карпатський;
4. Чорноморський.

127. Виберіть з переліку національні природні парки:

1. Шацький, Подільські Товтри, Дунайський;
2. Медобори, Ужанський, Поліський;
3. Ужанський, Шацький, Вижницький;
4. Асканія Нова, Вижницький, Шацький.

128. Шацький НПП розташований в:

1. Волинській обл.;
2. Тернопільській обл.;
3. Хмельницькій обл.;
4. Львівській обл.;

129. Екотуристичною «візиткою» Поділля служать:

1. Кременецькі гори;
2. Канівські гори;
3. Медобори;
4. Карпатські гори.

130. Унікальний заповідно-степовий об'єкт екотуризму Донеччини:

1. Михайлівська цілина;
2. Хомутівський степ;
3. Єланецький степ;
4. Провальський степ.

131. До Карпатського біосферного заповідника відноситься:

1. Розточчя;
2. Долина нарцисів;
3. Дністровський каньйон;
4. Кам'яні могили.

132. Унікальним екотуристичним об'єктом – ділянкою заповідного козацького степу «Михайлівська цілина» – славиться:

1. Сумська обл.;
2. Полтавська обл.;
3. Черкаська обл.;
4. Запорізька обл.

133. Мальовнича екотуристична атракція сходу України – Королівські скелі висотою до 100 метрів – знаходяться поблизу:

1. с. Провалля на Луганщині;
2. смт. Бабаї на Харківщині;
3. смт. Красна Гора на Донеччині;
4. смт. Печеніги на Харківщині.

134. Оберіть з переліку національні природні парки:

1. Шацький, Подільські Товтри, Дунайський;
2. Медобори, Ужанський, Поліський;

3. Ужанський, Шацький, Вижницький;

4. Дунайський, Ужанський, Медобори.

135. Термін «об’єкт культурної спадщини» – це:

1. визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), а також території чи водні об’єкти, що донесли до нашого часу цінність з наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність;

2. визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов’язані з ним рухомі предмети, а також території чи водні об’єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об’єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність;

3. споруди, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність;

4. визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов’язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об’єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об’єкти незалежно від стану збереженості.

136. Згідно з законом України «Про охорону культурної спадщини» «пам’ятка» – це:

1. визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов’язані з ними рухомі предмети;

2. населене місце, яке зберегло повністю або частково історичний ареал і занесене до Списку історичних населених місць України;

3. визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов’язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об’єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об’єкти незалежно від стану збереженості;

4. об’єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам’яток України.

137. Згідно з законом України «Про охорону культурної спадщини» «охорона культурної спадщини» – це:

1. система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших заходів обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеєфікації об’єктів культурної спадщини;

2. система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація);

3. сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екскурсійного відвідування;
4. сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини.

138. Класифікація об'єктів культурної спадщини за типами:

1. споруди (витвори) та визначні місця;
2. комплекси (ансамблі) та визначні місця;
3. споруди (витвори), комплекси (ансамблі) та нерухомі об'єкти культурної спадщини;
4. споруди (витвори), комплекси (ансамблі) та визначні місця.

139. За видами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

1. археологічні, історичні, об'єкти монументального мистецтва та об'єкти науки і техніки;
2. історичні, об'єкти монументального мистецтва, об'єкти архітектури та містобудування, об'єкти садово-паркового мистецтва та об'єкти науки і техніки;
3. археологічні, історичні, об'єкти монументального мистецтва, об'єкти архітектури та містобудування, об'єкти садово-паркового мистецтва, ландшафтно-природні території та об'єкти науки і техніки;
4. об'єкти садово-паркового мистецтва, ландшафтно-природні території та об'єкти науки і техніки.

140. Пам'ятки археології – це:

1. споруди, пам'ятні місця і предмети, пов'язані з найважливішими історичними подіями в житті народу, його культурою і побутом, розвитком суспільства, держави, науки і техніки;
2. кургани, залишки давніх поселень, укріплень, виробництв, каналів, доріг, древні місця захоронень, наскельні зображення, старовинні предмети, ділянки історичного культурного шару давніх населених пунктів;
3. архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, площі, вулиці, споруди культової архітектури, витвори монументального, образотворчого, декоративно-прикладного, садово-паркового мистецтва та їх зв'язок з природними ландшафтами;
4. об'єкти архітектури та містобудування – твори образотворчого мистецтва, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);

141. Історико-архітектурний ансамбль та комплекс, оголошений державним заповідником:

1. о. Хортиця;
2. Луцький замок;
3. Тустань;
4. Ужгородський замок.

142. Історико-архітектурна спадщина України нараховує ...пам'яток містобудування і архітектури:

1. 150, 6 тис.;
2. 15, 6 тис.;
3. 1, 56 тис.;
4. 53, 6 тис.

143. До кращих твердинь (замків) Волині відносять:

1. Луцький, Олеський й Олицький;
2. Олеський, Підгорецький і Золочівський;
3. Поморянський, Свіржський та Старосільський;
4. Луцький й Олицький.

144. Всесвітньовідомою пам'яткою церковного зодчества Русі-України, що внесена до списку культурної спадщини людства, є:

1. собор св. Юра;
2. Святогірський монастир;
3. Софія Київська;
4. Мстиславів храм.

145. Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви» розташований у межах:

1. Львівської обл.;
2. Волинської обл.;
3. Тернопільської обл.;
4. Рівненської обл.

146. Славнозвісна Сорочинська ярмарка, неповторний етнофольклорний колорит якої приваблює наприкінці серпня тисячі туристів у с. Великі Сорочинці, відбувається на:

1. Київщині;
2. Черкащині;
3. Полтавщині;
4. Сумщині.

147. Виберіть з переліку замки Львівщини:

- 1.Добромільський, Дубенський, Острозький;
2. Корецький, Тустань, Скалатський;
3. Добромільський, Золочівський, Тустань;
4. Поморянський, Свіржський та Невицький;

148. Оберіть з переліку замки Поділля:

1. Олеський, Бродівський, Золочівський;
2. Кременецький, Збаражський, Чортківський;
3. Луцький, Олицький, Ужгородський;
4. Виноградівський, Олицький,Збаражський.

149. До об'єктів ЮНЕСКО в Україні відносять:

1. резиденція митрополитів Буковини і Далмації, геодезична дуга Струве;
2. геодезична дуга Струве, Асканія-Нова, історичний центр Львова;
3. букові праліси Карпат, Херсонес таврійський, Дунайські плавні;

4. Асканія-Нова, Дунайські плавні, історичний центр Львова.

150. Місто, історичне осереддя якого внесене у Світову спадщину ЮНЕСКО:

1. Київ;
2. Львів;
3. Вінниця;
4. Ужгород.

151. Поблизу с. Крилос на Івано-Франківщині знаходиться унікальна туристична атракція:

1. Хотинська фортеця;
2. Гошівський монастир;
3. печера «Попелюшка»;
4. історико-археологічний заповідник «Давній Галич».

152. Унікальний сакральньо-палацовий архітектурний комплекс Резиденція буковинських митрополитів знаходиться в:

1. м. Коломій;
2. м. Галичі;
3. м. Чернівцях;
4. м. Кам'янець-Подільський.

153. Державний історико-культурний заповідник «Тустань», знаходиться поблизу села:

1. Бубнище;
2. Городище;
3. Урич;
4. Тухля.

154. Середньовічна фортеця півдня України – Аккерманська, знаходиться в:

1. Ізмаїлі;
2. Білгород-Дністровському;
3. Очакові;
4. Мелітополі.

155. Історико-архітектурний заповідник «Ольвія», знаходиться на:

1. Одещині;
2. Херсонщині;
3. Миколаївщині;
4. Харківщині.

156. Витончений палац Ластівчине гніздо – вабить усіх гостей Криму до:

1. мису Сарич;
2. мису Ай-Тодор;
3. мису Аюдаг;
4. мису Фіолент.

157. До пам'яток оборонної архітектури належать:

1. палацові комплекси;
2. фортеці, замки;
3. оборонні храми, міські укріплення;
4. монастирі.

158. Найбільша кількість архітектурно-історичних об'єктів зосереджена в:

1. Львівській обл.;
2. Запорізькій обл.;
3. Донецькій обл.;
4. Луганській обл.

159. Оберіть фортифікаційні споруди Півдня України:

1. Аккерманська фортеця, Генуезька фортеця
2. Хотинська фортеця, Тустань;
3. Аккерманська фортеця, Хотинська фортеця;
4. Тустань, Генуезька фортеця.

160. Головна споруда міста Володимира, на будівництво і тримання якої князь виділив десяту частину прибутку, одержуваного, ним зі своїх земель була:

1. Софійський собор;
2. Василівська церква;
3. Києво-Печерська Лавра;
4. церква Успіння Богородиці.

161. Домінантна споруда міста Ярослава, що була резиденцією київських митрополитів:

1. Києво-Печерська Лавра;
2. церква Успіння Богородиці;
3. Володимирський собор;
4. Софійський собор.

162. Ким і коли було засноване м. Львів?

1. Карлом XII у 1206 р.;
2. Ярославом Мудрим у 1156 р.;
3. Данилом Галицьким у 1256 р.;
4. Левом Галицьким у 1356 р.

163. Найстаріший з існуючих львівських костелів, збудований у 1260 р. – це костел:

1. Св. Андрея Апостола;
2. Св. Михаїла Архангела;
3. Св. Іоанна Хрестителя;
4. Св. Войцеха.

164. Місто-музей – Кам'янець-Подільський, що включає понад 100 пам'яток, виникло на рубежі:

1. X-XI ст.;
2. XI-XII ст.;

3. XII-XIII ст.;

4. XIII-XIV ст.

165. Оберіть археологічну пам'ятку України:

1. Чуфут-Кале в Бахчисараї;

2. Чернеча гора;

3. гора Говерла;

4. замок Паланок.

166. Який рік заснування м. Чернігів?

1. 907 р.;

2. 1107 р.;

3. 1507 р.;

4. 1807 р.

167. Найбільша кількість замків, фортець та оборонних монастирів збереглась до нашого часу в якій частині України?

1. на півночі;

2. на півдні;

3. на сході;

4. на заході.

168. Оберіть правильне твердження щодо біосоціальних ресурсів:

1. біосоціальні рекреаційні ресурси – це специфічна складова рекреаційно-туристичних ресурсів, яка об'єднує культурно-історичні та інші об'єкти, пов'язані з певним життєвим циклом або епізодом тієї чи іншої видатної особи;

2. найбільша кількість об'єктів, які відносяться до біосоціальних туристичних ресурсів, розміщені в Луганській та Харківській областях;

3. цей різновид рекреаційно-туристичних ресурсів уведений у вітчизняну рекреаційну географію О. Любіцевою, яка запропонувала і відповідну методичку їхнього дослідження;

4. біосоціальні рекреаційні ресурси не нараховуються в Україні.

169. Оберіть правильне твердження:

1. біосоціальні туристичні ресурси охоплюють найсуттєвіші прояви соціального та природного руху, знакові події в історії певної території (політичні, військові, культурні, економічні, екологічні);

2. гомогенні туристичні ресурси – соціальні та природні об'єкти, явища, події, походження яких тісно пов'язане як з територією України (де вони розташовані або відбулися), так і з територією тієї зарубіжної країни, в межах якої даний об'єкт, явище, подія первісно виникла;

3. суперточка-тур включає гомогенні туристичні ресурси (біпатриди) та пара рекреаційні (латентні) туристичні ресурси;

4. найбільша кількість об'єктів, які відносяться до біосоціальних туристичних ресурсів, розміщені в Луганській та Харківській областях.

170. Оберіть правильне визначення об'єктів культурної спадщини:

1. об'єкти архітектури та містобудування – твори образотворчого мистецтва, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);
2. об'єкти монументального мистецтва – окремі архітектурні споруди, а також пов'язані з ними твори монументального, декоративного та образотворчого мистецтва, які характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій або авторів;
3. історичні об'єкти – будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;
4. кургани, залишки давніх поселень, укріплень, виробництв, каналів, доріг, древні місця захоронень, наскельні зображення, старовинні предмети, ділянки історичного культурного шару давніх населених пунктів;

171. Заставний В. та Шаблій О. виділяють 6 рекреаційних районів, серед них:

1. Правобережний височино лісостеповий, Лівобережно лісостеповий, Степовий;
2. Карпатський, Полісько-Подільський, Київсько-Дніпровський;
3. Донецько-Дніпровський, Причорноморський, Карпатський;
4. Полісько-Подільський, Правобережний височино лісостеповий, Карпатський.

172. Рекреаційні райони розрізняють за функціональними ознаками:

1. Гірсько-приморські, приморсько-рівнинні, озерно-річкові, гірські, острівні;
2. Урбанізовані, не урбанізовані;
3. Поліфункціональні та монофункціональні;
4. Все вище перераховане.

173. Рекреаційні райони розрізняють за природними ознаками:

1. Гірсько-приморські, приморсько-рівнинні, озерно-річкові, гірські, острівні;
2. Урбанізовані, не урбанізовані;
3. Поліфункціональні та монофункціональні;
4. Все вище перераховане.

174. Бейдик О. та Ляшенко Д. у межах України виділяють:

1. Причорноморський, Карпатсько-Подільський, Полісько-Столичний;
2. Південний, Карпатський, Поліський;
3. Правобережний височино лісостеповий, Лівобережно лісостеповий, Степовий;
4. Карпатський, Лівобережно лісостеповий, Степовий, Поліський.

175. Селітебна зона рекреаційного району повинна бути:

1. призначена для розташування постійного населення, обслуговуючого персоналу;
2. обладнана сприятливими умовами для відпочинку, лікування, туризму та призначеною для розташування рекреаційних комплексів;
3. Територією, де розташовуються всі комунальні та господарсько-виробничі підприємства;
4. Територією, де розташовуються санаторно-курортні комплекси.

176. Транспортні комунікації рекреаційного району:

1. туристичні пішохідні дороги, що призначені для прогулянок. Походів, подорожей, пішохідні алеї, спеціальні пішохідні траси (теренкури);
2. група внутрішніх і зовнішніх доріг, туристичні пішохідні дороги, що призначені для прогулянок, походів, подорожей, пішохідні алеї, спеціальні пішохідні траси (теренкури);
3. група внутрішніх і зовнішніх доріг;
4. група міжнародних доріг.

177. За урбаністичними ознаками рекреаційні утворення розрізняють:

1. регіональні, районні, локальні;
2. рекреаційна установа, рекреаційний комплекс, рекреаційний центр;
3. парк, пляж, басейн, лижний схил тощо.
4. заклад, комплекс, курорт.

178. Комунально-господарська зона рекреаційного району повинна розташовуватися:

1. за межами рекреаційної та селітебної зон та відокремлюватися від них зоною зелених насаджень;
2. в межах рекреаційної зони;
3. в межах селітебної зони;
4. в приміській зоні.

179. Оберіть правильне твердження стосовно рекреаційного районування України:

1. сьогодні розроблена єдина схема туристично-рекреаційного районування України;
2. основою туристичного районування є рекреаційне районування, тобто поділ території на окремі таксономічні одиниці, що відрізняються туристичною спеціалізацією, структурою рекреаційних ресурсів і напрямом їх освоєння.
3. вперше рекреаційне районування України здійснив О. Бейдик, виділивши при цьому 4 рекреаційні райони.
4. вперше рекреаційне районування здійснено в 2008 році.

180. До Західного підрайону Південного рекреаційного району з перерахованого входить приморська територія такої області:

1. Запорізької;
2. Донецької;
3. Миколаївської;

4. Хмельницька.

181. На яку кількість рекреаційних зон поділяється Кримський підрайон:

1. дві;
2. три;
3. чотири;
4. шість.

182. У межах Карпатського рекреаційного району виокремлюється така кількість підрайонів:

1. два;
2. п'ять;
3. три.
4. десять.

183. Які з цих тверджень є правильними:

1. Карпатські гори є екологічно найчистішою територією України;
2. в гірській районах Карпатського району мешкає 200 тис. осіб;
3. найперспективнішим для розвитку рекреації і туризму є природно-історико-етнографічний рекреаційно-туристичний комплекс «Гуцульщина».
4. найвідвідуванішою дестинацією Ужанського НПП є озеро Синевир.

184. До Лівобережного лісостепового рекреаційного району належить така область:

- 1.Полтавська;
2. Хмельницька;
3. Миколаївська;
4. Одеська.

185. Основним просторово-територіальним ядром розвитку Лівобережного лісостепового рекреаційного району має стати місто:

1. Лубни;
2. Ізюм;
3. Миргород.
4. Моршин.

186. До Східного рекреаційного підрайону Південного району України належить:

1. Бердянськ;
2. Одеса;
3. Саки.
4. Ялта.

187. Найбільшими об'єктами Західної рекреаційної зони Криму є:

- 1.Судак і Алупка;
- 2.Євпаторія і Саки;
3. Керч і Лівадія;
4. Затока і Лазурне.

188.Протягом року без шкоди для природного довкілля гірські райони Карпатського рекреаційного району можуть відвідати:

1. 4 млн. осіб;
2. 12 млн. осіб;
3. 8 млн. осіб;
4. 20 млн. осіб.

189. До Правобережного височинного лісостепу належить така область:

1. Сумська;
2. Вінницька;
3. Запорізька;
4. Львівська.

190. З погляду можливого рекреаційного використання Степовий рекреаційний район можна поділити на таку кількість зон:

1. дві;
2. три;
3. сім;
4. два.

191. Найбільша кількість печер знайдена в такій області:

1. Чернівецькій;
2. Закарпатській;
3. Тернопільській;
4. Львівській.

192. В якій частині Полісся знаходиться Словечансько-Овруцький кряж?

1. Волинській;
2. Житомирській;
3. Чернігівській;
4. Київській.

193. Найвищий рейтинг (на думку О. Бейдика) має такий ресурсно-рекреаційний район України:

1. Придніпровсько-Донецький;
2. Карпатсько-Подільський;
3. Причорноморський;
4. Полісько-Столичний.

194. Найнижчий рейтинг (на думку О. Бейдика) має такий ресурсно-рекреаційний район України:

1. Придніпровсько-Донецький;
2. Карпатсько-Подільський;
3. Причорноморський;
4. Полісько-Столичний.

195. Яку частину території України охоплює Степовий рекреаційний район?

1. 20 %;

2. 40 %;
3. 60 %;
4. 30 %.

196. Регіон сприятливий для зимових видів відпочинку:

1. Крим;
2. Карпати;
3. Східна Україна;
4. Північ України.

197. Назвіть пріоритетний вид туризму в Карпатському регіоні:

1. таласотерапія;
2. військовий туризм;
3. сільський зелений туризм;
4. шопінг туризм.

Тестові завдання до тем 7-8

1. Найбільша штучна водойма на Закарпатті створена на річці:

1. Тиса;
2. Латориця;
3. Тербля;
4. Боржава.

2. Оберіть з перерахованих перевали, які з'єднують Закарпаття з сусідніми областями:

1. Воловецький, Ангарський, Татарський;
2. Байдарські ворота, Гурзуфське сідло;
3. Яблуницький, Торунський, Вишківський
4. Ангарський, Татарський, Вишківський.

3. Найвищим водоспадом Закарпаття є:

1. Гук;
2. Шипіт;
3. Труфанець;
4. Учан-Су.

4. Виберіть основні бальнеологічні курорти Закарпаття:

1. Трускавець, Східниця, Моршин;
2. Сойми, Поляна, Шаяни;
3. Немирів, Шкло, Великий Любінь;
4. Поляна, Велятино, Черче.

5. У якому районі Закарпатської області виявлено найбільшу кількість родовищ геотермальних джерел?

1. Ужгородському;
2. Хустському;
3. Рахівському;
4. Берегівському.

6. Де знаходиться «Долина нарцисів»?

1. урочище Тепла Яма Ужгородський р-н.;
2. урочище Голятин Міжгірський р-н.;
3. Кузійський масив Тячівський р-н.;
4. урочище Кіресі Хустський р-н.

7. Де на Закарпатті знаходиться найбільше родовище кам'яної солі?

1. с. Кам'яниця;
2. с. Мужієво;
3. смт. Солотвино;
4. смт. Буштино.

8. Яке село Хустського району вважається центром лозоплетінням?

1. с. Рокосово;
2. с. Іза;
3. с. Драгово;
4. с. Велятино.

9. Коли була утворена Закарпатська область?

1. 22 січня 1946 р.;
2. 24 серпня 1991р.;
3. 28 червня 1996 р.;
4. 22 січня 1944 р.

10. Назвіть площу Закарпатської області:

1. 120, 8 тис. км²;
2. 24, 7 тис. км²;
3. 12, 8 км²;
4. 12, 8 тис. км².

11. Скільки адміністративних районів налічується в Закарпатській області (за новим адміністративно-територіальним устроєм)?

1. 12;
2. 13;
3. 6;
4. 10.

12. Де знаходиться бальнеологічний курорт «Гірська Тиса»?

1. с. Кваси;
2. с. Ясіня;
3. с. Колочава;
4. смт. Солотвино.

13. Який основний лікувальний чинник використовується на курорті Сойми?

1. унікальні кліматичні умови;
2. сульфідні мінеральні грязі;
3. залізисті та миш'яковисті мінеральні води;

4. мінеральна вода, яка не має аналогів у світі і в міжнародній класифікації зареєстрована під власною назвою – «Сойминська» (вуглекисла хлоридно-гідрокарбонатно натрієво-кальцієва вода середньої мінералізації).

14. В якому районі Закарпаття розміщений бальнеологічний курорт «Шаян»?

1. Берегівському р-н.;
2. Мукачівському р-н.;
3. Рахівському р-н.;
4. Хустському р-н.

15. Виберіть бальнеологічний курорт Закарпаття:

1. Східниця;
2. Кваси «Гірська Тиса»;
3. Великий Любінь;
4. Шкло.

16. Який основний лікувальний чинник використовується на курорті «Сонячне Закарпаття»?

1. вуглекисла гідрокарбонатна натрієва мінеральна вода;
2. залізисті та миш'яковисті мінеральні води;
3. унікальні кліматичні умови;
4. сульфідні мінеральні грязі.

17. Світове значення мають в Закарпатті ... мінеральні води:

1. радонові;
2. вуглекислі;
3. кременисті;
4. миш'яковисті.

18. Вуглекислі мінеральні води на Закарпатті представлені родовищем:

1. Синявським;
2. Полянським;
3. Велятинським;
4. Квасівським.

19. Термальні (кремнисті) води представлені родовищем:

1. Косонь;
2. Сойми;
3. Шаяни;
4. Кваси.

20. Залізисті та миш'яковисті мінеральні води представлені родовищем:

1. Плосківським;
2. Косонським;
3. Келечинськи;
4. Велятинським.

21. Притокою якої річки є річка Тиса?

1. р. Латориця;
2. р. Дніпро;
3. р. Дунай;
4. р. Дністер.

22. Скільки річок на Закарпатті мають довжину більше 100 км?

1. 7;
2. 25;
3. 4;
4. 14.

23. Мінімальну температуру на Закарпатті зафіксовано у:

1. Верхньому Бистрому;
2. Рахові;
3. Берегові;
4. Нижньому Студеному.

24. Максимальну температуру на Закарпатті зафіксовано:

1. Верхньому Бистрому;
2. Рахові;
3. Берегові;
4. Нижньому Студеному.

25. Територія Закарпаття перебуває у ... зоні ультрафіолетового комфорту:

1. першій;
2. другій;
3. третій;
4. п'ятій.

26. Виберіть з переліку заповідне урочище Закарпаття:

1. Берегівське горбогір'я;
2. Зачарована Долина;
3. Чорне Багно;
4. Соколові Скелі.

27. Найвисокогірнішим гірськолижним курортом Закарпаття є:

1. Пилипець;
2. Красія;
3. Драгобрат;
4. Буковель.

28. Виберіть правильне твердження щодо національного природного парку «Синевир»:

1. НПП розташований в Тячівському р-ні.;
2. на території Національного парку створено єдиний в Україні реабілітаційний центр бурих ведмедів;
3. окрім власне озера Синевир на території парку відсутні об'єкти туристичного показу;

4. на території НПП знайдені рештки найбільшого в Європі метеорита.

29. В якому році було закладено ботанічний сад Ужгородського національного університету?

1. 1945 р.;
2. 1954 р.;
3. 2005 р.;
4. 1917 р.

30. Де знаходиться геодезичний знак географічного центру Європи?

1. м. Чоп Ужгородського р-н.;
2. с. Ділове Рахівського р-н.;
3. с. Косонь Берегівського р-н.;
4. смт. Солотвино Тячівського р-н.

31. Який відсоток площі Закарпатської області зайнято горами?

1. 25 %;
2. 80 %;
3. 50 %;
4. 35 %.

32. Виберіть правильне твердження щодо природно-заповідного фонду Закарпаття:

1. Угольсько-Широколужанський масив – це найбільший у Європі осередок букових пралісів;
2. на території області розміщується два природних заповідника та два біосферних заповідника, тобто об'єкти найвищої категорії;
3. на території області нараховується близько 200 об'єктів ПЗФ;
4. найпривабливішою туристичною дестинацією Ужанського НПП є озеро Синевир.

33. Виберіть правильне твердження щодо Карпатського біосферного резервату:

1. площа заповідника становить 5630 га;
2. є природоохоронною установою місцевого значення;
3. з 1992 року входить до мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО;
4. Ужанський НПП входить до складу Карпатського біосферного резервату.

34. Виберіть правильне твердження щодо Ужанського НПП:

1. складається із шести окремих ареалів, які розкидані по території області;
2. на території парку проводиться виключно наукова діяльність, відповідно рекреаційного значення він не має;
3. з метою охорони пралісів тут були створені резервати «Стужиця» та «Тихий», котрі отримали назви від найближчих населених пунктів;
4. реабілітаційний центр бурих ведмедів знаходиться на території Ужанського НПП.

35. Хто складає найчисельніший етнос на Закарпатті?

1. росіяни;
2. українці;
3. угорці;
4. німці.

36. Назвіть найвідоміше загатне озеро Закарпаття:

1. Синевир;
2. Марічейка;
3. Бребенескул;
4. Несамовите.

37. Виберіть правильне твердження щодо озер Закарпаття:

1. Липовецьке, Ворочіське, Синє – це озера вулканічного походження;
2. виняткове значення для розвитку пляжно-купального туризму має озеро Синевир;
3. найвисокогірніше озеро України – Несамовите;
4. усі озера Закарпаття льодовикового походження.

38. Яку площу займають ліси на Закарпатті?

1. 30 %;
2. 92 %;
3. 52 %;
4. 15 %.

39. В якому році Карпатський НПП включений у перелік мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО?

1. 1999 р.;
2. 2002 р.;
3. 1992 р.;
4. 1984 р.

40. Виберіть правильне твердження щодо печер Закарпаття:

1. найбільша кількість печер зафіксована в межах вулканічних Карпат;
2. найбільша печера Закарпаття – печера Гребінь;
3. на території Закарпаття відомо близько 50 печер, хоча кожна з них немає екскурсійного значення;
4. печера Млинки знаходиться на території Закарпаття.

41. Санаторний комплекс «Деренівська Купіль» з унікальними термальними джерелами знаходиться в:

1. смт. Солотвино;
2. с. Нижнє Солотвино;
3. с. Барвінок;
4. м. Ужгород.

42. Парк Шенборна – класичний європейський парк ХІХ ст. знаходиться в:

1. Лумшорах;
2. урочищі Воєводино;

3. урочищі Кіреші;
4. урочищі Тепла Яма.

43. Національний природний парк «Зачарований край» створений у:

1. 2019 р.;
2. 2000 р.;
3. 2009 р.;
4. 1996 р.

44. Єдиний в Україні Музей екології гір та природокористування створений на базі:

1. Ужанського НПП;
2. Карпатського БЗ;
3. НПП «Синевир»;
4. НПП «Зачарований край».

45. Виберіть із запропонованого гірськолижні курорти Закарпаття:

1. Славськ, Сколе, Подобовець, Драгобрат;
2. Буковель, Подобовець, Пилипець, Славськ;
3. Ізки, Буковель, Драгобрат, Красія;
4. Драгобрат, Подобовець, Пилипець, Ізки.

46. Найбільшою печерою Українських Карпат є:

1. печера Млинки;
2. печера Дружба;
3. печера Атлантида;
4. печера Попелюшка.

47. Через який населений пункт проходить Соляний шлях?

1. Солотвино;
2. Берегово;
3. Мукачево;
4. Перечин.

48. Найвідоміший замок Закарпаття, що притягує до себе тисячі українських та іноземних туристів, має назву:

1. Замок Паланок;
2. Високий замок;
3. Острозький замок;
4. Корсунь-Шевченківський.

49. В якому районі Закарпаття знаходиться Квасівський замок?

1. Тячівському р-ні.;
2. Мукачівському р-ні.;
3. Берегівському р-ні.;
4. Рахівському р-ні.;

50. В якому селі Закарпаття знаходиться музей-кузня «Гамора»?

1. с. Білки;
2. с. Бронька;

3. с. Сільце;
4. с. Лисичево.

51. В якому місті Закарпаття знаходиться замок Канків?

1. м. Мукачево;
2. м. Свалява;
3. м. Ужгород;
4. м. Виноградів.

52. Рештки найбільшого в Європі метеорита знайдено у:

1. с. Ужок;
2. с. Стужиця;
3. с. Княгиня;
4. с. Зарічево.

53. Виберіть замок-руїну на території Закарпаття:

1. Мукачівський замок;
2. палац графів Шенборнів;
3. замок Канків;
4. Ужгородський замок.

54. Виберіть правильне твердження щодо Палацу графів Шенборнів:

1. оригінальність палацу в тому, що він має 365 вікон (кількість днів у році), 52 димоходи (кількість тинів у році) і 12 входів і т. д.;
2. єдиний замок на Закарпатті, який розташовується на рівнинній території;
3. уперше згадується на початку XIV ст. як опорна база місцевого феодалного бунту проти королівської влади Карла Роберта Анжу;
4. напівзруйнований палац біля села Вишково Хустського району.

55. Виберіть з перерахованих замків Закарпаття, який був свідком однієї з найдраматичніших історій кохання в Європі:

1. Чинадіївський замок;
2. Невицький замок;
3. Середнянський замок;
4. замок Нялаб.

56. Виберіть правильне твердження щодо Королівського замку:

1. друга назва замку – Нялаб;
2. відреставрований замок є візитною карткою Виноградівщини;
3. перша згадка про замок фіксуються 1087 роком як літня резиденція французького короля.
4. єдиний замок Закарпаття, який розташований на рівнинній території.

57. Де на Закарпатті встановлено пам'ятник листоноші Федору Фекеті?

1. м. Ужгород;
2. м. Сваляві;
3. м. Перечин;
4. с. Тур'ї Реметі.

58. У якому місті знаходиться найдовша липова алея Європи:

1. Ужгороді;
2. Мукачеві;
3. Берегові;
4. Виноградіві.

59. Фестиваль гентешів проходить в:

1. с. Геча Берегівський р-н.,
2. м. Ужгород;
3. м. Іршава;
4. с. Ракошино Мукачівський р-н.

60. Де, за даними археологів, зафіксовано найдавніші сліди первісних людей на території краю?

1. с. Мала Копаня;
2. с. Ракошино;
3. с. Дякове;
4. смт. Королево.

61. Шелестівська церква св. Михаїла знаходиться на території:

1. м. Сваляви;
2. Ужгородського скансену;
3. с. Сокирниця Хустський р-н.;
4. на Тячівщині.

62. Виберіть музей Ужгорода:

1. Екології гір;
2. Лемківська садиба;
3. Лісу і сплаву;
4. Музей народної архітектури і побуту.

63. Виберіть правильні твердження щодо історико-культурних туристичних ресурсів Закарпаття:

1. Горянська Ротонда, одна з найстаріших будівель Закарпаття;
2. в області висока щільність середньовікових замків – 17 одиниць;
3. в області знаходяться 1839 пам'яток археології, історії та мистецтв;
4. на території Закарпаття збережено 10 дерев'яних церков, збудованих упродовж останніх п'ятисторіч.

64. Виберіть правильне твердження щодо Ужгородського замку:

1. від 1947 року замок використовується як краєзнавчий музей;
2. оригінальність палацу ще й у тому, що він має 365 вікон (кількість днів у році), 52 димоходи (кількість тижнів у році) і 12 входів і т. д.;
3. у XIVст. замок переходить до володінь роду графів Другетів, які будують на місці дерев'яного замку кам'яний;
4. сьогодні в його стінах розташований готельний комплекс.

65. Виберіть правильне твердження щодо Мукачівського замку:

1. унікальний зразок середньовічної фортифікаційної архітектури, з поєднанням різних стилів;
2. оригінальність палацу ще й у тому, що він має 365 вікон (кількість днів у році), 52 димоходи (кількість тижнів у році) і 12 входів і т. д.;
3. сьогодні в його стінах розташований санаторій рекомендований хворим на серцево-судинні та неврологічні захворювання;
4. Інша назва замку – «Фортеця кохання».

66. Виберіть правильне твердження щодо національного складу населення Закарпаття:

1. на Закарпатті проживає близько 10 національностей;
2. українці є найчисельнішим етносом Закарпаття (78 %);
3. другою за чисельністю в області національною меншиною є словаки;
4. бойки зустрічаються сьогодні в Ужгородському районі.

67. Виберіть правильне твердження щодо Середнянського замку:

1. будувався задля контролю над Соляним шляхом;
2. заснований орденом тамплієрів ще у XII ст.;
3. відреставрований замок є візитною карткою Ужгородщини;
4. перша згадка про замок фіксується 1087 роком як літня резиденція французького короля.

68. Виберіть правильне твердження щодо Невицького замку:

1. у XIV ст. замок переходить до володінь роду графів Другетів, які будують на місці дерев'яного замку кам'яний;
2. напівзруйнований замок біля села Вишково Хустського району;
3. будувався задля контролю над Соляним шляхом;
4. Інша назва замку – «Фортеця кохання».

69. Виберіть музей Берегівського району:

1. Вишивки і стародавнього одягу;
2. музей-кузня «Гамора»;
3. Лісу та сплаву;
4. музей Екології гір.

70. Яку назву носить Мукачівський замок?

1. Нялаб;
2. Паланок;
3. Сент-Міклош;
4. Бронецький замок.

71. Унікальний палац-фортеця графів Телекі в бароковому стилі знаходиться в:

1. с. Невицьке;
2. с. Великих Лазах;
3. с. Довге;
4. смт. Середнє.

72. Перший сільський музей архітектури та побуту на Закарпатті є:

1. Музей у Колочаві «Старе село»;
2. Музей ткацтва в с. Великі Береги;
3. Затисянський краєзнавчий музей;
4. Закарпатський обласний художній музей.

73. Дегустаційний зал «Шардоне» знаходиться в:

1. м. Мукачеві;
2. м. Берегово;
3. м. Ужгород;
4. с. Бобовище.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Дайте визначення поняттю «туристичні ресурси».
2. Доведіть необхідність класифікації туристичних ресурсів.
3. Назвіть основні підходи до класифікації туристичних ресурсів.
4. Розкрийте сутність підхід до класифікації туристичних ресурсів.
5. В чому полягає сутність ціннісної класифікації туристичних ресурсів?
6. В чому полягає сутність функціональної класифікації туристичних ресурсів?
7. Які підходи та принципи можуть бути застосовані при вивченні та дослідженні туристичних ресурсів?
8. Чому краєзнавчі методи найбільш придатні в дослідницькій роботі з вивчення туристичних ресурсів?
9. Розкрийте етапи збору та обробки інформації, що використовується в дослідницькій роботі при вивченні туристичних ресурсів.
10. Розкрийте суть поняття «рекреаційно-туристичний потенціал» території.
11. Які методи оцінки туристично-рекреаційних ресурсів Ви знаєте?
12. У чому полягає складність та неоднозначність оцінки рекреаційних ресурсів?
13. Особливості медико-біологічної оцінки туристичних ресурсів.
14. Психолого-естетичний напрям оцінки туристичних ресурсів. Застосування поняття мозаїчності ландшафтів та пейзажності.
15. Типи рекреаційно-туристичних територій за технологічним принципом оцінки.
16. Рентна (грошова) оцінка туристичних ресурсів. Зв'язок з еколого-економічним підходом до визначення та класифікації туристичних ресурсів.
17. Кадастр та реєстр туристичних ресурсів.
18. Цільові настанови для оцінки туристичних ресурсів: етапи та підходи до оцінки території рекреаційно-туристичного призначення.
19. Методи оцінки природних туристичних ресурсів.

20. Методи оцінки туристичних ресурсів антропогенного походження.
21. Опишіть основні параметри конфігурації території держави.
22. Дайте порівняльну характеристику України по загальним показникам площі та кількості населення з іншими державами Європи.
23. Які визначні географічні точки знаходяться на території України?
24. Охарактеризуйте основні риси географічного положення України.
25. Охарактеризуйте транспортно-географічне положення держави та визначіть його вплив на розвиток туризму.
26. Як демографічна ситуація і розселення населення впливає на розвиток туризму в державі?
27. Проаналізуйте природні відмінності основних ландшафтних зон України. Як ці зміни впливають на розвиток туризму?
28. В яких кліматичних поясах знаходиться Україна?
29. Показники клімату, що використовуються при характеристиці природних ресурсів території (температура повітря, режим ультрафіолетової радіації, типи повітряних мас, річний хід опадів).
30. Які умови впливають на диференціацію кліматичних показників на території України?
31. Дайте загальну характеристику кліматичних туристських ресурсів України та їх придатності для літніх і зимових видів відпочинку.
32. Перерахуйте які кліматичні області та підобласті виділяються на території України.
33. Дайте характеристику основних кліматичних елементів Закарпатської підобласті Атлантико-континентальної області України, та її можливе використання в цілях туризму.
34. Дайте характеристику основних кліматичних елементів підобласті Українських Карпат Атлантико-континентальної області України, та її можливе

використання в цілях туризму. Назвіть основні кліматичні курорти які тут розміщуються.

35. Дайте характеристику основних кліматичних елементів рівнинної підобласті Атлантико-континентальної області України, та її можливе використання в цілях туризму. Назвіть основні кліматичні курорти які тут розміщуються.

36. Дайте характеристику основних кліматичних елементів континентальної області України, та її можливе використання в цілях туризму. Назвіть основні кліматичні курорти, які тут розміщуються.

37. Дайте характеристику основних кліматичних елементів області Гірського Криму та її можливе використання в цілях туризму.

38. Дайте характеристику основних кліматичних елементів області південного берегу Криму та її можливе використання в цілях туризму. Назвіть основні кліматичні курорти, які тут розміщуються.

39. Дайте загальну характеристику рельєфу території України, яким чином його особливості впливають на розвиток туризму?

40. Навіть основні низовинні території України та опишіть їх використання з метою розвитку туризму.

41. Назвіть основні підвищені ділянки території України та опишіть їх використання з метою розвитку туризму.

42. Дайте оцінку можливостей використання Українських Карпат для різноманітних видів туризму. Назвіть основні зимові центри гірськолижного відпочинку.

43. Дайте оцінку можливостей використання Кримських гір для різноманітних видів туризму.

44. В яких карстових областях зосереджені основні спелеологічні туристські ресурси держави. Наведіть географічні назви печер для кожної області.

45. Назвіть основні складові та загальні характеристики гідрологічних туристських ресурсів України.
46. Охарактеризуйте основні річки України та їх використання в якості туристських ресурсів. Назвіть головні ріки України.
47. Визначте роль водосховищ в задоволенні рекреаційних потреб населення держави. Назвіть основні водосховища.
48. Назвіть відомі водоспади України.
49. Охарактеризуйте узбережжя Азовського моря як одного з головних рекреаційних районів держави, назвіть його рекреаційну спеціалізацію.
50. Охарактеризуйте Чорноморське узбережжя як головний рекреаційний район держави, назвіть його рекреаційну спеціалізацію.
51. Дайте визначення поняттю «природні курортні (лікувальні) ресурси» та складові якідо нього входять.
52. Що таке мінеральні води?
53. Що таке лікувальні грязі (пелоїди)?
54. Що таке озокерит? Назвіть найбільші родовища озокериту.
55. Охарактеризуйте запаси ресурсів лікувальних мінеральних вод в Україні та регіональні відмінності в їх територіальному поширені.
56. Охарактеризуйте сучасний рівень використання лікувальних мінеральних вод. Назвіть основні бальнеологічні курорти держави.
57. Які види мінеральних вод Ви знаєте?
58. Які підходи до класифікації мінеральних вод виділяють?
59. Які типи мінеральних вод за хімічним складом найбільше поширені на території України?
60. Проаналізуйте географію розповсюдження бальнеологічних курортів в Україні.
61. Охарактеризуйте запаси ресурсів мінеральних грязей та сучасний рівень їх використання для цілей санаторно-курортного господарства.

62. Проаналізуйте географію розповсюдження грязьових курортів в Україні.
63. Проаналізуйте географію розповсюдження курортів змішаного профілю в Україні.
64. На яких курортах і яким чином в Україні використовуються спелеологічні природні лікувальні ресурси?
65. Ресурси солоних мінеральних озер. Територіальні особливості їх поширення.
66. Дайте загальну характеристику наявності та складу природних біологічних туристських ресурсів.
67. Охарактеризуйте природні біологічні рослинні туристські ресурси України та їх використання з метою розвитку туризму.
68. Охарактеризуйте природні біологічні тваринні туристські ресурси України та їх використання з метою розвитку туризму.
69. Визначте місце лісових ресурсів в системі біотичних природних ресурсів.
70. Опишіть структуру та склад об'єктів ПЗФ України.
71. Які види рекреаційного використання можливо здійснювати на територіях і об'єктах ПЗФ?
72. Які з категорій об'єктів ПЗФ на сучасному рівні найбільш задіяні в сфері туризму і відпочинку на Україні?
73. Охарактеризуйте насиченість окремих регіонів держави об'єктами ПЗФ.
74. Назвіть найвідоміші в Україні заповідники, біосферні резервати, НПП, парки садово-паркового мистецтва в Україні.
75. Дайте визначення понять «Червона книга України» та «Зелена книга України». Визначте основні відмінності між ними.
76. Дайте визначення поняттю «історико-культурні ресурси» охарактеризуйте їх склад.
77. Назвіть види культурно-історичних ресурсів.

78. Дайте характеристику та проаналізуйте географію розповсюдження архітектурних історико-культурних ресурсів в Україні.
79. Назвіть національні архітектурні та історико-культурні заповідники держави.
80. Що відноситься до пам'яток археології?
81. Які види культурно-історичних об'єктів відносяться до архітектурних?
82. Назвіть українські історичні (історико-географічні) землі.
83. Які є види етнічних ресурсів?
84. Назвіть найвідоміші пам'ятки археології на Україні.
85. Перерахуйте історичні пам'ятки пов'язані з визначними подіями в історії України.
86. Охарактеризуйте тематичну спрямованість та географію поширення музеїв в Україні.
87. Наведіть приклади та проаналізуйте географію біографо-соціальних історико-культурних ресурсів.
88. Перерахуйте етнографічні області України.
89. Як етнографічні ресурси використовуються на сучасному етапі розвитку туризму в Україні?
90. Перерахуйте історико-культурні об'єкти України, які включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО і перспективні об'єкти.
91. Перерахуйте визначні музеї України.
92. Назвіть визначні пам'ятки фортифікаційного зодчества України.
93. Проаналізуйте використання фортець України в туризмі.
94. Перерахуйте замки княжого Галича.
95. Назвіть замки та фортеці Львівщини.
96. Охарактеризуйте історико-архітектурний ансамбль Києва.
97. Охарактеризуйте історико-архітектурний ансамбль Львова.

98. Охарактеризуйте історико-архітектурний ансамбль Кам'янець – Подільського.
99. Проблема туристичного районування територій, основні школи та підходи.
100. Поняття туристичного районування, об'єкти районування.
101. Таксономічні одиниці туристичного районування.
102. Що Ви розумієте під поняттям «ресурсно-рекреаційна паспортизація регіонів»?
103. Характеристика мережі туристичних регіонів України.
104. Поясніть наявність значної кількості варіантів класифікації туристських територій України.
105. Назвіть дослідників які працювали над проблематикою туристично-рекреаційного районування в Україні.
106. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Криму.
107. Назвіть та виділіть відмінності підрайонів в межах Південного району.
108. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Карпат.
109. Назвіть та виділіть відмінності підрайонів в межах Карпатського району.
110. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Полісько-Подільського туристського району.
111. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Харківського туристського району.
112. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Дніпровсько-Донецького туристського району.
113. Науковці, які розвивають туристичне краєзнавство на теренах Закарпатської області.
114. Чи вважаєте Ви, що географічне положення Закарпатської області є стратегічним туристичним ресурсом?
115. Оцініть сприятливість кліматичних ресурсів області для здійснення рекреації та туризму в області.

116. Прослідкуйте вплив кліматичних факторів на сезонність туризму в Закарпатській області.
117. Охарактеризуйте бальнеологічні рекреаційні ресурси регіону.
118. З'ясуйте регіональні відмінності в поширенні різних за хімічним складом видів мінеральних вод.
119. Охарактеризуйте ландшафтні рекреаційні ресурси області. Чи сприяють вони психо-емоційному відновленні сил людини?
120. Охарактеризуйте водні рекреаційні ресурси області, їх склад та придатність для рекреації та туризму.
121. Орографічні ресурси Закарпатської області.
122. Охарактеризуйте лісові рекреаційні ресурси області.
123. Розкрийте структуру типів територій та об'єктів, включених до ПЗФ України. Які типи природоохоронних об'єктів розташовані в межах Закарпаття?
124. Охарактеризуйте Ужанський НПП.
125. Охарактеризуйте НПП Синевир.
126. Охарактеризуйте заказник «Зачарована долина».
127. Охарактеризуйте орнітологічний заповідник «Соколові скелі».
128. Дайте оцінку історико-культурним ресурсам області.
129. Прослідкуйте територіальну структуру історико-культурних ресурсів. Які райони мають найвищу та найнижчу насиченість історико-культурними ресурсами?
130. Які види історико-культурних ресурсів відомі на Закарпатті?
131. Дайте оцінку історико-архітектурним рекреаційним ресурсам регіону.
132. Археологічна спадщина області.
133. Охарактеризуйте фортифікаційні споруди Закарпатської області.
134. Назвіть замки Закарпаття.
135. Етнографічні ресурси області. Основні етнографічні групи населення області.

136. Духовна спадщина Закарпаття.
137. Музеї Закарпаття в системі культурно-пізнавального туризму.
138. Біосоціальні ресурси області. Визначні постаті Закарпатського краю.
139. Прослідкуйте різні види туристичного районування території області.
140. Чому, на Вашу думку, існують різні підходи до туристичного районування області?
141. Дайте коротку характеристику туристичному потенціалу кожного з районів Закарпатської області.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Про туризм : Закон України від 18.11.2003 р. № 1282. *Урядовий кур'єр*. 2003. (№ 244). С. 15-19.
2. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. № 1805-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. (№39) 333 с.
3. Про охорону археологічної спадщини : Закон України від 12.12.2012 р. №26. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. (№ 26) 361 с.
4. Про курорти : Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. (№ 2026). 435 с.
5. Здравниці Карпат. Ужгород: Карпати, 1985. 136 с.
6. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. К., 1998. 130 с.
7. Бейдик О.О. Рекреаційне районування : в 3 т. / ГЕУ. К. : Вид-во ім. М. П. Бажана, 1990. Т. 3. 120 с.
8. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. К. : КНУ, 2001. 397 с.
9. Екологічний туризм на природоохоронних територіях Закарпатської області : монографія /Н. Ф. Габчак, Л. Ф. Дубіс, А. В. Мельник, Н. В. Чир. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. 392 с.
10. Кілінська К.Й. Туристичні ресурси Карпато-Подільського регіону. *Вісник наукових досліджень*. Серія Туризм. Вип. 1. Тернопіль, 2006. С. 56-65.
11. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм : навч. посіб. К. : Вища школа, 1994. 191 с.
12. Кузик С.П. Географія туризму: навчальний посібник. К. : Знання, 2011. 271 с.
13. Кузик С.П. Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія. Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 254 с.
14. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: навч. посіб. К. : Альтерпрес, 2007. 369 с.

15. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посіб. К. : Знання, 2008. 343 с.
16. Мацола В.Л. Рекреаційно-туристичний комплекс України. НАН України. Інститут регіональних досліджень. Львів, 1997. 156 с.
17. Мацола В.І. Рекреаційно-оздоровчо-туристичний комплекс (питання теорії, методології, практики). Львів, 1998. 278 с.
18. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. / за ред. проф. Ф.Д. Заставного. 2-ге вид., виправл. К : Знання, 2008. 575 с.
19. Рутинський М.Й. Географія туризму України: навч.-метод. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 160 с.
20. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навч. посіб. К. : Альтпрес, 2006.
21. Туристичні ресурси України / під ред. О.І. Лугова. К.: Ін-тут туризму федерації профспілок України, 1996. 352 с.
22. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посіб. Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 2017. – 428 с.

Допоміжна література

23. Бурич І.В., Чир Н.В., Мельник А.В. До питання використання бальнеологічних ресурсів Закарпатської області: історичний аспект. *Сучасний рух науки*: тези доп. VIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 3-4 жовтня 2019 р. Дніпро, 2019. Т.1. С. 243-247.
24. Геоєкологія рекреаційних зон України. К. : Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 1996. 200 с.
25. Гетьман В.І. Українські Карпати. Ландшафтно-рекреаційні ресурси. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 136 с.
26. Киф'як В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / ред. О.В. Вілінська. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 298 с.
27. Кляп М.П., Шандор Ф.Ф. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. К. : Знання, 2011. 334 с.

28. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. К.:Альтерпрес, 2002. 436с.
29. Мельник А.В., Чир Н.В. Заклади розміщення як сегмент туристичної інфраструктури Закарпатської області. *Регіон – 2019: стратегія оптимального розвитку*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (16-17 жовтня 2019 р., м. Харків). Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. С. 249-253.
30. Мельник Н.В., Мельник А. В., Милитчук Н. М. Ревіталізація туристичних об'єктів: світовий досвід. *Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-наукових програм: виклики, можливості та варіанти впровадження* : Зб. матер. міжнар. конф. (Одеса, 25-26 червня 2020 р.). Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2020. С. 84-86.
31. Мельник А.В., Чир Н.В. Сучасні аспекти дослідження природно-заповідного фонду Закарпатської області як ядра для розвитку екологічного туризму. *Український географічний журнал*. К., 2019. №3. С. 43-52.
32. Мельник А.В., Чир Н.В. Сучасний досвід створення туристичної привабливості країни та можливості її підвищення. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції : Зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 51. С. 26-28.
33. Накидалюк В.А., Чир Н.В. Сучасні форми екстремального туризму на Закарпатті. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. : зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 47. С. 47-49.
34. Національний атлас України / голов. ред. Л.Г.Руденко. К.: ДНВП «Картографія», 2008. 440 с.
35. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці : Зелена Буковина, 2003. 312 с.
36. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с.

37. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. К. : Альтерпрес, 2003. 329 с.
38. Поп С.С. Природні ресурси Закарпаття. Ужгород : ТОВ «Спектраль», 2002. 296 с.
39. Правове регулювання туристичної діяльності: збірник нормативно-правових актів / під ред. В.К. Федорченка. К. : Юрінком, Інтер, 2002. 640 с.
40. Природо-заповідний фонд України загальнодержавного значення: довідник. К., 1998. 240 с.
41. Федорченко В.Х., Мініч І.М. Туристський словник-довідник: навч. посіб. / В.Х. Федорченко. К. : Дніпро, 2000. 54 с.
42. Чир Н.В. Актуальні питання дослідження природно-заповідного фонду Закарпатської області. *Вісник Одеського національного університету. Серія : географічні та геологічні науки.* № 1(28), 2016. С. 42-55.
43. Чир Н.В., Мельник А.В. Демографічні аспекти в контексті рекреаційно-туристичної діяльності Карпатського регіону. *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід* : матеріали XIV Міжнародної наукової конференції. Львів, 2020. С. 368-371.
44. Чир Н.В., Єрко І.В., Мельник А.В., Качаровський Р.Є. Інформаційно-рекламний потенціал поштових відправлень як елемент популяризації туризму (на прикладі Волинської області). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: географія.* Тернопіль : Видавництво ТНПУ. 2019. №2. С. 116-122.
45. Чир Н.В., Бахчеван В. Історія розвитку заповідної справи в Карпатському регіоні (на прикладі Закарпатської області). *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. : Зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 44. С. 5-8.
46. Чир Н.В., Габчак Н.Ф., Мельник А.В. Місце Закарпатської області на міжнародному ринку туризму. *Збірник наукових праць Військового інституту*

Київського національного університету імені Т. Шевченка. К. : ВІКНУ, 2014. Вип. № 46. С. 234-240.

47. Чир Н.В. Освоєння бальнеологічних ресурсів Чернівецької області як перспективний вектор розвитку Карпатського регіону. *Перспективи розвитку туризму в Україні та світі* : Тези І-ї Міжнародної науково-практичної конференції 21-23 травня 2015 р., Луцьк-Світязь, 2015. С.45-47.

48. Чир Н.В. Пам'ятки природи в системі природоохоронних територій Закарпатської області. *Тенденції розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації* : матер. І Міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 квітня 2017 р. Ужгород : ПП «Інватор», 2017. С. 89-92.

49. Чир Н.В. Передумови розвитку релігійного туризму на теренах Закарпаття. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 9-11 жовтня 2014 р.) С. 285-287.

50. Чир Н.В. Рекреаційне господарство Полтавщини в системі туристично-рекреаційної діяльності регіону. *Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення та підходи* : збір. матер. II-ої Міжнар. наук.-практ. конф. / редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря. Баку – Ужгород – Дрогобич : Посвіт, 2017. С. 412-415.

51. Чир Н.В. Санаторно-курортне господарство Рівненської області: історичні та сучасні аспекти розвитку. *Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної та екологічної науки* : матер. міжнародної наук.-практ. конф. присвяченої 25-річчю відкриття спеціальності «Екологія» у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка (7-8 травня 2019 р.) / наук. ред. Л.П. Царик, М.Я. Сивий, А.В. Кузишин, Я.О. Мариняк. Тернопіль : СМП «Тайп», 2019. С.194-199.

52. Чир Н.В., Мельник А.В. Стратегічні імперативи розвитку туризму в Україні (на прикладі Закарпатської області) в контексті світових тенденцій.

Парадигматичні аспекти й дилеми розвитку науки та освіти : монографія / за ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. Конін – Ужгород – Мелітополь – Херсон– Кривий Ріг : Посвіт, 2019. 299-312.

53. Чир Н.В. Сучасний стан туристичної інфраструктури Закарпатської області для потреб рекреації. *Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку індустрії туризму в Україні та Польщі* : Матеріали восьмої міжнародної науково-практичної конференції / За ред. Саух І.В. Житомир : Вид-во ЖФКІБІТ, 2014. С. 162-165.

54. Чир Н.В. Историко-культурные заповедники Украины: современное состояние и перспективы использования в туристической деятельности. *Путь науки* : Международный научный журнал. №8(30), 2016. С. 90-94.

55. Шепетюк С.М. Рекреаційно-туристські ресурси як основа туристично-рекреаційних послуг. *Туристична освіта в Україні : проблеми і перспективи*: 36. наук. праць. К.: Тонар, 2007. 356 с.

56. Chyr N.V. Tendencies of Photo Tourism Development in Ukraine (on the example of the Transcarpathian region). *Journal of geology, geography and geoecology*. Dnipro. 27(1), 2018. P. 51-59.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

57. Зелений туризм (сільський відпочинок в Україні) URL: www.ruraltourism.com.ua.

58. Державний реєстр нерухомих пам'яток України URL: <https://vue.gov.ua/>

59. Культурна спадщина Закарпатської області. URL: <https://zakarpatoblarch.gov.ua/kulturna-spadshhyna-zakarpatskoyi-oblasti>

60. Музейний простір України URL: www.ukrmuseum.org.ua.

61. Офіційний сайт департаменту туризму Міністерства культури і туризму України URL: <http://www.tourism.gov.ua>.

62. Офіційний сайт Держкомстату України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

63. Пам'ятки України URL:<http://www.heritage.com.ua>
64. Презентаційний туристичний сайт Закарпатської області URL:
www.transcarpathiatour.ua.
65. Спілка сприяння сільського зеленого туризму Україні URL:
www.greentour.com.ua.
66. Українська спадщина (Історико-культурна спадщина України: пам'ятники історії, мистецтво, архітектура. Портал Науково-дослідного інституту пам'ятко-охоронних досліджень) URL: www.heritage.com.ua
67. Українсько-польський туристичний портал, Рада з туризму Карпатського регіону URL: www.tourism-carpathian.com.ua.
68. Cultural_Landscapes_Of_Ukraine_In_The_Context_Of_Sustainable_Development URL: <https://www.researchgate.net/publication/346966671>
69. UNESCO Database of National Cultural Heritage Laws Updated. URL:
<https://en.unesco.org/news/unesco-database-national-cultural-heritage-laws-updated>
70. UNWTO Tourism Highlights, 2020 URL:<http://www.unwto.org/pub>.

Оцінка рекреаційної якості території

1. Ступінь екзотичності, атрактивності та унікальності природних й культурно-історичних об'єктів:
 - 1) інформативна сутність культурно-історичних об'єктів;
 - 2) пізнавальне та виховне значення об'єктів;
 - 3) наявність об'єктів та пам'яток світового значення, занесених в список ЮНЕСКО;
 - 4) ступінь контрастності території по відношенню до постійного місця проживання;
 - 5) ступінь і частота повторюваності об'єктів і явищ;
 - 6) доступність історико-культурних об'єктів по відношенню до місць попиту;
 - 7) надійність та ємність культурних комплексів;
 - 8) розміри та форми об'єктів, а також можливість їх огляду;
2. Доступність природного та історико-культурного потенціалу території:
 - 1) транспортна доступність;
 - 2) просторова доступність;
 - 3) часова доступність;
 - 4) політична доступність;
 - 5) соціально-економічна доступність;
 - 6) фінансова доступність;
 - 7) інформаційна доступність;
 - 8) формальна доступність;
 - 9) інфраструктурна доступність.
3. Наявність рекреаційної та туристичної інфраструктури:
 - 1) заклади розміщення;
 - 2) заклади харчування;
 - 3) індустрія розваг;
 - 4) індустрія транспортних перевезень.
4. Рекреаційні та туристичні можливості території та ступінь їх використання. Ресурси та умови рекреаційної діяльності:
 - 1) медико-географічні та фізико-географічні характеристики території;
 - 2) мікрокліматичні особливості території;
 - 3) культурно-історичне значення території;
 - 4) ступінь рекреаційного освоєння території;

- 5) ємність рекреаційних ресурсів;
 - 6) інформаційна складова про рекреаційні та туристичні ресурси території;
 - 7) генеруючі, реалізуючі, локалізуючі чинники розвитку рекреації і туризму.
5. Традиції рекреаційного використання території:
 - 1) соціокультурне перетворення території;
 - 2) традиційні та унікальні напрями розвитку рекреації і туризму в регіоні;
 - 3) туристичні центри, їх специфіка, спеціалізація і особливості формування та розвитку;
 - 4) ступінь освоєності та період освоєння району;
 - 5) форми рекреаційного використання території.
 6. Спосіб життя населення і сприйняття туристично-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами).
 7. Природно-кліматичні та ландшафтні умови:
 - 1) кліматичні умов;
 - 2) орографічні умови;
 - 3) гідрологічні умови;
 - 4) фауністичні та флористичні ресурси;
 - 5) природно-заповідні території та унікальні природні об'єкти;
 - 6) вплив природних чинників на організм людини, комфортність: метеорологічні умови, контрастність змін погоди тощо;
 - 7) топологічні (унікальність місцевості; поєднання природних умов і форм взаємодії природних й історико-культурних рекреаційних ресурсів), функціональні (умови для хобі туризму) та естетичні властивості (здатність території впливати на психоемоційну сферу рекреанта).
 8. Позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток рекреації і туризму:
 - 1) наявність об'єктів, внесених в Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО
 - 2) прояв стихійних явищ природи і наслідків техногенної діяльності (аварії і катастрофи);
 - 3) ступінь розвитку туристичної інфраструктури міжнародного та внутрішнього значення;
 - 4) можливість використання місцевого населення і трудових ресурсів;
 - 5) соціально-економічна і політична ситуація в регіоні.
 9. Взаємопов'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку:

- 1) форми організації відпочинку;
 - 2) перспективні напрямки організації відпочинку;
 - 3) рекреаційна інфраструктура і особливості її просторової організації;
 - 4) туристично-рекреаційна диференціація туристичного простору;
 - 5) екологічний стан території;
 - б) рекреаційне і народогосподарське значення території.
10. **Пейзажна складова рекреаційної діяльності:**
- 1) внутрішнє пейзажне різноманіття;
 - 2) внутрішня морфологічна структура ландшафту (рельєф, рослинний покрив, гідрографія, характер взаємозв'язків між компонентами ландшафту);
 - 3) загальна атрактивність пейзажів, поєднання пейзажів і взаємозв'язок між ними.

Історико-культурна характеристика території (за Ю. Д. Дмитревським)

1. Вивчення цивільної та воєнної історії об'єкта, виявлення впливу історичного чинника на формування об'єкта.
2. Вивчення історико-архітектурного аспекту розвитку туристичного об'єкта.
3. Виявлення основних архітектурних стилів, які зустрічаються на території об'єкта (у зв'язку з історичним минулим країни, району чи міста).
4. Вивчення найбільш важливих та цікавих для туристів пам'яток архітектури.
5. Вивчення процесу розвитку духовної культури (в тому числі і її взаємовплив на інші культури).
6. Характеристика основних етапів розвитку духовної культури і найважливіших її пам'яток (фольклор, літературна і музична спадщина, образотворче мистецтво різних жанрів тощо).
7. Вивчення творчості найвизначніших представників культури і мистецтва країни, району, міста.

Характеристика туристично-рекреаційного району

1. Географічне положення регіону.
2. Природні умови:
 - 1) рельєф;
 - 2) геологічна будова і корисні копалини;
 - 3) кліматичні особливості і ресурси;
 - 4) ґрунти;
 - 5) рослинний і тваринний світ;
 - 6) ландшафтна структура. Унікальні природні особливості території;
 - 7) природоохоронні території і пам'ятки природи;
 - 8) небезпечні явища природи і стихійні лиха.
3. Геодемографічна характеристика регіону (чисельність і відтворення населення, склад і структура населення, розселення населення і т.д.).
4. Історія формування і розвиток регіону.
5. Етнокультурні й історико-культурні особливості та ресурси регіону (звичаї, традиції, свята, обряди, фольклор, духовна спадщина, етнічний і релігійний склад населення, мовні особливості).
6. Історико-архітектурні та культурні пам'ятки. Музеї. Основні культурні центри регіону.
7. Об'єкти, внесені у Список всесвітньої природної і культурної спадщини ЮНЕСКО.
8. Туристично-рекреаційні ресурси. Види рекреації і туризму.
9. Матеріально-технічна база рекреації і туризму.
10. Основні туристичні центри регіону: їх профіль і специфіка.
11. Основні напрямки туристичних потоків в регіоні.
12. Оцінка сучасного соціально-економічного, політичного і екологічного положення в регіоні.
13. Соціально-економічний і політичний прогноз розвитку регіону.
14. Проблеми і перспективи розвитку рекреації і туризму в регіоні.

Характеристика туристичного об'єкта

1. Назва туристичного об'єкта
2. Місце розташування
3. Тип об'єкта
4. Історична довідка та опис об'єкта
5. Рівень збереженості
6. Клас об'єкта
7. Обмеження відвідування об'єкта
8. Наявність інформаційних матеріалів про об'єкт
9. Сезонність функціонування об'єкту
10. Наявність стоянки для легкових та туристичних автомобілів
11. Наявність засобів розміщення різних типів поблизу
12. Наявність засобів харчування різних типів поблизу
13. Оцінка якості туристичного обслуговування
14. Вигляд туристичного об'єкта
15. Загальні враження про туристичний об'єкт (на основі коментарів туристів, які відвідали цей об'єкт):

Матриця аналізу туристичного об'єкту

Сильні сторони об'єкта (+)	Слабкі сторони об'єкта (-)
Переваги середовища	Недоліки середовища

Оцінка рельєфу для лікувально-оздоровчого відпочинку

Параметр	Ступінь сприятливості рельєфу		
	сприятливий	відносно сприятливий	несприятливий
Глибина розчленування, м	30-60	10-30	<10
Густота розчленування, км	<1	1-3	>3
Крутизна схилів, °	3-5	5-10	<3 і >10

НОТАТКИ

